

ՀԱՅԻՐԱՅԻՆ ԴԱՐԱՆ

ԱՐԴԱՐԱՆԻ ԴԱՐԱՆ

ՉՈՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ԹԻԻ 143

18 ԱՊՐԻԼ 1914

ԿՐՈՆԱԿԱՆ ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏԵՂԵԿԱԳՐԱԿԱՆ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ՀԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿԷ ՊԱՏՐԻԱՐԿԱՐԱՆԻ

ԵՍ ԵՐ
ԶԵՆԱՐ
ՏՈՐԻՆԻ

ՏՕՆԱՑՈՅՑ

Ապրիլ 19	†	Կիր	դկ.	Բ.	Նոր Կիրակի:
20		Բշ.	աձ.	Թ.	or Յինանց:
21		Դշ.	ակ.	Ժ.	or Յինանց:
22		Դշ.	քձ.	ԺԱ.	or Յինանց:
23		Եշ.	քկ.	ԺԲ.	or Յինանց:
24		Ուր.	գձ.	ԺԳ.	or Յինանց:
25		Շք.	գկ.	ԺԴ.	or Յինանց:

ԿԱՐԵՒՈՐ ԵՐԿԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Երկար ժամանակի ի վեր պէսքն զգացուած է Ս. Գրոց ընտիր քարգմանութեան մը Հայերէն աշխարհաբար եւ Թուրքերէն լեզուներու: Այժմ Վեր. Յիսուսեան Հարց ջանիւք սոյն պէսքին գոհացում տրուած է մասամբ: Արդի գիտուններու հետազոտութեամբ հոխացած, բնագիրներու վրայէ քարգմանած են յիշեալ Հարց Հայերէն աշխարհաբարի եւ Թուրքերէնի՝ չորս Աւետարաններն ու Առաքելոց Գործերը, ուղղելով գրչագիրներու սխալներն ու անհեղուքիւնները, եւ մքին ու դժուարիմաց խօսքերուն համար աւելցնելով համառօտ, դիւրիմաց եւ կարեւոր ծանօթութիւններ:

Լաւ բուղք եւ մաքուր տպագրութիւն:

ԳԻՆ. Կազմեալ 12 դահեկան, թղթակազմ 8 դահեկան, մէն մի տետր քարգոմակազմ 3 դահեկան:

Կը գտնուի՝ Բերա, Պատրիարքարան Կաթողիկէ Հայոց (Պայրամ փողոց), եւ Վեր. Յիսուսեան Հարց քով, եւ Պոլիս Պալենց եւ Նազրնեան գրավանդաններու քով. եւ Հայաստանի գաւառաց մէջ, նմանապէս Վեր. Յիսուսեան Հարց վանքերը, (Պէյրուք, Ատանա, Կեսարիա, Սեբասիա, Նիզդիկիա, Ամասիա եւ Մարգուան):

ԿԱԹՈՂՈՍԻԿԷ ԱՐՁԱԳԱՆԳ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏԵԼԵԿԱԴՐԱԿԱՆ
ՇԱՐԲԱԹ-ԱԹ-ԵՐԹ-

Չորրորդ տարի Թ 18 Ապրիլ 1914 Թիւ 143

«Սրբազան Բանանայապետն Պիոս Ժ. կը մաղթէ որ Կաթողիկէ Արձագանգ շաբաթերը շա-
բունակէ Հայաստանի կաթողիկէ ժողովրդոց մէջ, մանաւանդ ի գաւառս, փրկարար առաքելութիւն մը կա-
սարել, ի բարգաւաճանս կրօնից եւ ի նպեւոռ օգուտ հոգիներու: Այս մաղթանաց արդիւնաւորութեան համար
Սրբազան Հայրս սրտազին կ'օրոնէ յիշեալ Շաբաթաբերը, ինչպէս նաեւ անոր խմբագիրներն եւ ընթերցողները»:

Նամակ կարդ. Սէր Եւ Լալի, առ Ամեւ. Տ. Պիոս Պետրոս Ժ. Բ. Թոգեան, Կաթողիկէ Պատրիարք Կրկնի
23 Նոյեմբեր 1912, ընդ ՍՄԾՍ քուսնամարտ:

ԴԵՊՔՆԷՐ ԵՒ ՍԿԶՐՈՒՆՔՆԵՐ

ՔՐԻՍՏՈՍ ՅԱՐԵԱՆԻ Ի ՄԵՌՆԵԼՈՅ

Քրիստոսի Ս. Յարութիւնը տիեզերքի զէպ-
քերուն ամենէն հաւաստին եւ ամենէն կարկա-
ռունն է, որ ժամանակի միջոցեան ծոցէն գե-
ղափայլ երեւան կու գայ եւ լոյս կը սփռէ ո՛չ
միայն իրմէ առաջ եղած նշանաւոր զէպքե-
րուն վրայ, այլ նաեւ ակներեւ ցոյց կու տայ՝
ապագային, մինչեւ անդամ յաւիտենակա-
նութեան մէջ տեղի ունենալիքները, զո-
րոնք Յիսուս իր մահկանացու կեանքին մէջ
յայտնած էր:

Ս. Եկեղեցին Յարութեան ամենամեծ
զէպքը յաւերժացնելու, անոր ազգած վեհ
խորհուրդներով, բարձր զգացումներով իր

զաւակներուն միտքերն ու սիրտերը տոգո-
րելու համար, անոր յիշատակին նուիրած է,
տարուան ամբողջ կիրակներէն զատ, Զա-
տիկը եւ անոր յաջորդող օրերը, մինչեւ Համ-
բարձում: Այս միջոցն իր բոլոր տաճարները
կ'արձադանգեն անդադար սա քսանդարեան
հոգեցուց աւետիսը. Քրիստոս յարեալ ի մե-
ռելոց:

Ամէն քրիստոնեաներ ալ կը լսեն, այս մի-
ջոցն, եւ իրարու կ'ըսեն. Քրիստոս յարեալ
ի մեռելոց. բայց շատերը չեն քաղեր այս
խօսքէն այն օգուտները, զորոնք քաղեցին
առաքելակները եւ նախկին քրիստոնեաները,
որովհետեւ անտարբերութեամբ եւ թեթեւո-
թեամբ կ'արտասանեն նոյնը. Ո՛չ, օգուտե-
լու համար պէտք է համոզմամբ կրկնել այս
սքանչելի խօսքը, որուն ճշմարտութիւնը կը
հաստատեն ամէնքը: Քրիստոս յարեալ ի մե-
ռելոց, կը գոչեն իւրաքանչիւր կրկնող, ի տես

դատարկ գերեզմանին և փայլակնաձեւ հրեշ-տակին, որ տապալած գերեզմանաքարին վը-րայ նստած կ'աւետէ Քրիստոսի Յարութիւ-նը: Քրիստոս յարեալ ի մեռելոց, յաղթա-կանօրէն կ'աղաղակեն առաքեալները որ Յա-րութենէն վերջը զանիկայ տեսան, անոր հետ խօսեցան, կերան, խմեցին, որ, երկար ատեն տարակուսելէ յետոյ վերջապէս հա-ւատացին, երբ շօշափեցին անոր ձեռքերուն և ոտքերուն և կրղին վէրքերը: Քրիստոս յա-րեալ ի մեռելոց, կը հաւատասեն հինգ հարիւրէ աւելի աշակերտները որ անոր երկինք վերանա-լը տեսնելու երջանկութիւնն ունեցան: Քրիս-տոս յարեալ ի մեռելոց, կ'ըսեն գերեզմանին պահապանները, որ այս հրաշալի դէպքէն ա-հաբեկած կը վազեն կ'երթան, լուր կը տա-նին Երուսաղէմ: Քրիստոս յարեալ ի մեռե-լոց, ակամայ կը յայտարարեն նոյն իսկ իր թշնամիները: Յրաուս անոնց կանխաւ ցոյց տուած էր իր յարութիւնը իբրեւ նշան իր առաքեալներին բնութեան և առաքելութեան: Ուստի անոնք ամէն տեսակ միջոց ձեռք ա-ռին՝ որպէս զի չըլլայ թէ անոր մարմինը գե-րեզմանէն վերցուի և, իբրեւ յարութիւն ա-ռած ցոյց տրուելով. անոր խօսքը կատար-ուած համարուի: Պիղատոսէն զինուորներ կ'առնուն կ'երթան գերեզմանը կը կնքեն, զայն խիստ պահպանութեան կ'ենթարկեն, և կը յուսան երեք օր վերջը երեւան հանել Քրիստոսի խաբեքայութիւնը և խայտառա-կել անոր հետեւողները, ցոյց տալով անոր դիակը: Բայց իրենք կը խայտառակուին, երբ ահաբեկ պահապաններէն կը լսեն Քրիստոսի յարութիւնը, և անոնց շատ կաշառք տա-լով կը հրամայեն որ ըսեն թէ՝ Գիշերը քուն եղած ատեննին Քրիստոսի աշակերտները ե-կան գողցան անոր մարմինը. այլանդակ հա-կասութիւն, որով կը խոստովանէին Քրիս-տոսի յարութեան ճշմարտութիւնը: Իբար-ձեալ կը խոստովանին Քրիստոսի յարութիւ-նը երբ չկրնալով սուտ հանել առաքեալները որ զայն կը քարոզէին, կը շատանան հրա-մայել անոնց որ լռեն և այդ մասին չխօսին:

Քրիստոս յարեալ ի մեռելոց. հակառակ յամառ հրէից դրած արգելքներով՝ առաքե-

աւները շարունակեցին բարձրարարաւ յեղ-յեղել այս խօսքը որուն ճշմարտութեան հա-մողուած էին ամէն կերպով: Ամէն բանէ ա-ռաջ, ամէն բանէ աւելի քարոզեցին անոնք Քրիստոսի Սուրբ Յարութիւնը, և զայն քա-րոզելով յաջողեցան դարձի բերել մարդկու-թիւնը: Անոր վրայ հաստատեցին Եկեղեցին: Չայն նկատեցին իբրեւ հիմ քրիստոնէս-թեան, այնպէս որ անոնցմէ մէկ կ'ըսէ. Եթէ Քրիստոս չիցէ յարուցեալ ընդունալն է քարոզութիւնն մեր, ընդունալն եմ եւ հա-ւատքն մեր. (Ա. Կորնթ. ԺԵ, 14). Եւ վեր-ջապէս անոր ճշմարտութիւնը արիւնով կըն-քեցին ոչ միայն իրենք այլ և անթիւ ան-համար հաւատացեալներ:

Ինչո՞ւ համար արդեօք Աստուած կարծես մասնաւոր հոգ և խնամք մը տարեր է այս-պէս ամենաբացայայտ կերպով երեւան բերե-լու Քրիստոսի յարութեան ճշմարտութիւնը, և Առաքեալները ամէն բանէ աւելի ջանա-ցեր են նոյնը քարոզելու. պատճառը շատ յայտնի է. որովհետեւ կրօնքի տեսական և բարոյական բոլոր ճշմարտութիւնները իրենց հաստատութիւնը կը գտնեն Քրիստոսի Յա-րութեան մէջ: Այն որ կը հաւատայ Քրիս-տոսի յարութեան, տրամաբանական անտե-ղիտալի ստիպումով կը հարկադրուի հաւա-տալ նաեւ կրօնքի միւս խորհուրդներուն և վարդապետութեանց և միանգամայն կը խը-րախուսուի ուղղելու իր կեանքը:

Քանի որ ստոյգ է թէ Քրիստոս Յարեալ ի մեռելոց, ուրեմն ստոյգ է նաեւ թէ անի-կայ լոկ մարդ չէ, որովհետեւ մեռեալ մար-դը չի կրնար ինք իրեն յարութիւն առլ, ուրեմն ստոյգ է նաեւ որ անիկայ Աստուած ալ է, որովհետեւ Աստուած միայն կրնայ այսօրինակ հրաշք մը գործել: Քանի որ Քրիս-տոս Աստուած է ուրեմն իր կրօնքը աստուա-ծային է, իր հաստատած սուրբ խորհուրդնե-րը աստուածային են, իր հիմնած Եկեղեցին աստուածային է, և անոր հաւատալով վըս-տահ ենք թէ չենք խաբուիր: Քրիստոս յա-րեալ ի մեռելոց. ուրեմն ճշմարիտ է որ մար-դուս հոգին անմահ է. յաւիտեանս յաւիտե-նից կամ պիտի երջանկաւայ արքայութեան

մէջ կամ պիտի թշուառանայ դժոխքին խոր-
ւը: Քրիստոս Յարեալ ի մեռելոց. ուրեմն
ստոյգ է, իր վարդապետութիւնը ճշմարիտ
է, որովհետեւ ինք Աստուած է, ամենապէտ
է, ամենաբարի է, չի կրնար ոչ խաբուիլ ոչ
ալ խաբել: Ահա այս ամէն մեծ ճշմարտու-
թիւնները յայտնելով է որ Քրիստոսը Սուրբ
Յարութիւնը ոչ միայն հաւատքը կը հաստա-
տէ ամրապնդ, այլեւ կը զօրացնէ յոյսը և
ուժ կուտայ յարատեւելու առաքինութեան
մէջ:

Քրիստոսի Սուրբ Յարութիւնը ստոյգ
գրաւականն է մեր ալ յարութեան. Զի ու-
պէս յարեալ Քրիստոս ի մեռելոց փառօքն
Հօր, նոյնպէս եւ մեք ի նորոգումն կենաց
երջնացում, (Հոովմ. 2. 4): Մենք կ'ըսէ Ա-
ռաքեալը Յիսուսի հետ ամբողջ մը կը կազ-
մենք, մարմին մը. որուն գլուխը ինքն է. կա-
րելի է որ իրմէ տարբեր վրձակ մը ունե-
նանք, ոչ երբէք: Դանի որ ինք յարութիւն
առաւ, մենք ալ իրեն պէս յարութիւն պի-
տի առնունք որ մը: Մեր մարմինն ալ իրե-
նին պէս թափանցիկ պիտի ըլլայ որ մը, փա-
ռաւորեալ, անմահ, անապական, արեւու
պէս լուսաւոր, հոգիներու պէս նուրբ, զերծ
ամէն տեսակ ցաւէ, լի ամէն տեսակ հա-
ճոյքներով: Ինչ միտիւթարական ճշմարտու-
թիւն, ինչ երջանկութիւն:

Իայց այս երջանկութեան արժանի ըլլա-
լու համար պէտք է որ այս աշխարհքին վը-
րայ հաղորդակից ըլլանք Յիսուսի կեանքին:
Յիսուսի կեանքին զմեզ հաղորդակից ընողը
մի միայն անոր շնորհքն է: Զանանք ուրեմն
ամէն գնով պահելու զայն եթէ ունինք, իսկ
եթէ դժբախտաբար մահու չափ մեղքով
զուրկ ենք անկէ, փութանք ամէն բանէ ա-
ռաջ զայն ձեռք բերելու ապաշխարութեան
սուրբ խորհուրդով: Այս կերպով միայն կըր-
նանք մասնակցիլ Քրիստոսի Սուրբ Յարու-
թեան պարգեւած անզուգական բարիքնե-
րուն: Մեր միակ փոյթն ու հոգը թող ըլլայ
ուրեմն ստանալ և պահել Աստուծոյ շնորհքը:
ան տակաւ առ տակաւ պիտի հասցնէ զմեզ
փառաւորեալ վիճակին Քրիստոսի, որ այժմ
յարութեալ մարմնով հօրը աջ կողմը բազմած

կը խրախուսէ զմեզ, և կ'ըսէ. Ինչպէս որ ես
անմահ եմ, երջանիկ եմ, դուք ալ որ մը ին-
ծի պէս պիտի ըլլաք, քաջալերուեցէ՛ք, յա-
րատեւեցէ՛ք շնորհաց մէջ, վստահ եղէ՛ք որ
որ մը հազուով և մարմնով պիտի վայելէք
այստեղ յաւիտենական հանգստութիւնը:
Ք.

ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ (*)

Ա. Լ. Թ. Ը. Ն. Ժ. Ը. Պ. Ա. Պ.

Յիսուս Քրիստոս եպարքոզ Բէնօի Բէնօիսի
Ալլահ էվաթը քեմիյէ էքմէթի
Իլլա Ալլահա խաոս օլան մէհապպէթի իէ իսթէթի
(Տեվաթի)

Յագաթ, ես՝ Բագաթ, Ֆիքրիմէ պիր
շիւպէն արիզ օլույօր, եանի աճէպա Յիսուս
Քրիստոս իսթէթիյի գատար սէվիլմիշ մի
տիր, Աճէպա յէվէնի սէվտիյինին խաթրը
իչուն հէր տիւրլիւ ֆէտաքեարլըղա սէվզ
իտէն պիր մէհապպէթլէ, տայիր հէր տիւրլիւ
մէհապպէթլէրէ թէֆլիւզ իտէն պինապիր
պիր մէհապպէթլէ սէվիլէպիլմիշ մի տիր:

Էյէր պունա շիւպէն իտիյօրսան, կիթ,
րէճա իտէրիմ. կիթ վէ Խալլընզ արվարա-
լընլըն սէսի տէհշէթտէ պրապան պիր Գար-
միլ մանաթըրընըն գարուսընը չալ, Գարըն-
ա չըգան իլք կէնճ գըզս սիւալ էյլէ քի,
տիւսեանըն քէնտիսինէ թէպէտիւմ էյլէտիյի
վէ խայալաթ վէմանը օլան կէնճլիք չաղըն-
աա յիլլին հէր շէյի թէրք իթմիշ, ապա քէ-
պէլէր կիլլիմիշ վէ շու տէմիր բարմոգ-
լըզլարա շէքրլմիշ տիր: Օ սանա Քրիստոսըն
մեհապպէթի իչուն, ճէվապընը վէրէճէք
տիր: Իշթէ Քրիստոսըն մէհապպէթի քրիս-
թիան պաքրէրէրինի թէվլիա իալճէք գա-
տար գալի օլմուշ տիր: Սէօր տը Շարիթէ,
Իրթլիթ Սէօր տէ Իօվը թէմմիյէ օլունան վէ
խաթթախանէլէրտէ չալըլան, ֆապիրլէր ի-
չուն տիլէնէն բահրպէլէր Յիսուսըն մէհապ-
պէթլինին էսէրլէրի տիրլէր: Առաքեալ, մար-
տիրոս, հէք օնտան իլէրի կէլմիշ տիրլէր:
Յիսուսըն մէհապպէթի ինսանը քէնտի գա-

(*) Տես թիւ 139, էջ 180:

յիֆիլիյի, խօտբէսէնտլիյի իչինտէ ալարագ, վէ ծնը պիքիւրիք, մարտիրոսըզ վէ առաքեալըզ թաճը միւսէլլէսիյլէ թէթվիճ իտէրէք, մէհապպէթին էն երւքսէք վէ ալլահանի զէրվէլէրինէ գատար երւքսէլթմիշ տիր:

Օ պուռնաան տահա զիյատէսինի եարմը տըր. չիւնքի էզիյէթ չէքմէք, էօլմէք՝ մէհապպէթին էն ալի մէրթէպէսի տէյիլ տիր, չիւնքի ֆէտաքեարըզըն տէրէճէի նիհայէսի տէ պուռնար տէյիլ տիրլէր: Ֆէտաքեարըզըն տէրէճէի քէմալը, սէվտիյիմիզին էօլտիւյիւնիւ կէօրմէք տիր: մէհապպէթին էն ալի մէրթէպէսի, մէսէլա պիր վալիտէ իչին, Յիսուս Բրիստոսա հայաթընը գուրպան իթմէք տէյիլ, էվլատընըն հայաթընը կէօզլէրի էօնիւնտէ ֆէտա էյլէմէք տիր: Պու տա կէօրիւմիւշ տիր: էվլատընը ֆէտա իտէճէք գատար Յիսուս Բրիստոսը սէվէն վալիտէլէր պուլընմը տըր: Յիսուս Բրիստոս պուռն իսթէմէյէ իճթիսար իթմիշ վէ տէսթրէս օլմայա միւվէֆֆազ օլմուշ տըր: էվվէթ, տահա հէնուզ թէրքի հայաթ էյլէմիշ իտի, իշթէ քրիսթիան վալիտէլէր էվլատարընը սիզլէրինին իւզէրինէ գօյարագ օնա. «էվլատըն, Յիսուսա խըյանէթ իթմէնի կէօրմէքտէն իտէ, էօլմէնի կէօրմէյի թէրճիհ իտէրիմ» տէրլէր իտի: Հէմ տէ տէտիքլէրինի եաքարլար իտի: վալիտէլէր էվլատարըլլա պիրլիքտէ հաքիմլէր հուզուրընա չըգարլար, մահպիլէրէ էնէրլէր: տար ազաճընա չէքիլիլէր վէ չայէտ օնլարըն զարֆ տիւշէճէքլէրինէ տաիր պիր ազաճըզ շիւպհէլէնսէլէր, էվլատարընըն ալազլարընա գաբանըր «էվլատըն, տէրիսաթըր էյլէ քի պէն սէնի րահմիմտէ թաշըմըշ, սէնի սիւսիւմէ պէսլէմիշիմ, վալիտէնին խաթըր իչուճ օլտուճ, Յիսուսա խըյանէթ իթմէ տէրլէրտի:» Պու կիպի սըրալարտա պիր գատընըն, պիր վալիտէնին հիսս իթտիյինի, Ֆէլիսիթէլէրին, Սիմֆօրօզլարըն վէ սայիլ բէք չօզլարընըն տուլտուղընը տուլմագ վէ հիսս իթմէք ինսան գալէմի եա քէլամը իլէ թարիֆ օլուճուր շէլէրտէն տէյիլ տիր: Նալընըզ շու գատարըր աիւաշլըր քի, պու կիպիլէրին պու կէօնա ֆէտաքեարըզլարընը միւքեաֆաթ-

լաւագ իչուճ, ճիւրա էվլատարըր գուճագլարընտա օլարագ պիր սաստէթի էպէտիյէ կէօզէտէպիլմէք լութֆընը վէրմէք չօզ տէյիլ տիր:

Պուրաուա հէյէճանըմ զալէհանա կէլիյօր: Պու կիպի պիր մէհապպէթէ մազհար օլան քիմ տիր: Պիր կիւն Նահուտիսթանըն քիւլէք պիր քէօյճիյէլինտէ «Պէն հէր քէս թարաֆընտան սէվիլմէյի, հէր շէյտէն իւսթիւն սէվիլմէյի իսթէրիմ» տէյիլ տէ իսթէտիյինի էլտէ իտէն վէ քէնտինէ կէօսթէրիլէն մէհապպէթին սաիր հէր տիւրլիւ մէհապպէթլէրի սօլտուրըր օլտուղընը կէօրէն քիմ տիր: Թէքրար սօրարըմ, քիմ տիր օ: Օնըն սատէճէ պիր ինսան օլտուղընը սէօլէմէյէ քիմ ճէսարէթ իտէպիլիր:

Ձէմանըն պիր չօզ վագալարընը թէտգիզ իթտիքտէն սօնրա, պիր ազ տա էպէտի շէլէրի թէտգիզ իթմէք իչուճ Սլլահըն քէնտինէ պախշ էյլէտիյի լութֆ սէնէլէրինտէ Սէնիթ էլէն ատաօընըն մահպուսընա էն զիյատէ թէէսսիր իտէն ճիհէթ վէ պիւրհան եօգարտա սէրա իտիլէն պիւրհան կէօրիւնիւրտիւ: Շու սուրէթլէ իտարէի քէլամտա պուլուճուրտը: «Յիսուս Բրիստոս ինսանլարտան սէվիլմէյի իսթէյօր: իսթիհալը էն միւշքիլ օլան շէյի, եանի պիր ալիմին պօշ եէրէ պազը տօսթլարընտան, պազը քէրրէ պիր բէտէրին քէնտի էվլատարընտան, պիր զէվճէնին քէնտի զէվճինտէն, պիրատէրին պիրատէրտէն իսթէյիպ տէ չօզ քէրրէ ալամասըրը շէյի: երւրէյի՝ քէնտիսի իչուճ իսթէյօր, պուռնը թալէպ իտիյօր, պուռնա միւվէֆֆազ տա օլույօր: իշթէ պէն պուռնան օնըն Սլլահ օլտուղընը իսթիտալ իտէրիմ»:

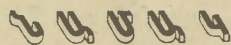
Շուճը տա իլալէ իտէր քի: «Բրիստոս սէօլլէյօր վէ իշթէ պատէմա սիւսիլէլէր վէ միլլէթլէր գան պաղընտան գազի պիր լապըթա իլէ քէնտինէ մէրպուլթ տըրլար, տիւկէր հէր տիւրլիւ պաղլարտան տահա մուգատտէս, տահա գազի պիր պաղ իլէ պաղըրտըր: Պիր մէհապպէթ ալէվի եապար քի ինսանտա քէնտի նէֆսինէ օլան մէհապպէթի մահվ իտէր, պաշգա հէր տիւրլիւ մէհապպէթին ֆէվպիլիտէ գալըր... Պէն չօզ տէֆա

պու շէյի տիւշիւնտիւմ վէ հայրէթտէ գալ-
տըմ վէ պու հալ սուրէթը գաթիլէսէ օնուն
Ալլահըղընը իսպաթ էլլէր:»

Պէնիմ ազ էվվէլ թային էլլէտիյիմ, Յի-
սուս Բրիստոսըն քէնտի էօլլումիւնտէն սօն-
րա սէվիլմէք իսթէմէսի իսուսուսընա տահա
զիյատէ պիր էհէմիյէթ վէրէրէք Նաթօլէոն
տէր իտի քի. «Պէն պէնիմ ուղրուում էօլէն-
լէր իւզէրինէ ինճայի թէէսսիր էլլէրիմ, ֆա-
գաթ պէնիմ հազըր պուլլումագըղըմ շարթ
ըտը. էլէթթրիթի նազարըմա, սէսիմէ, սէ-
զիւմէ լիւզում վարտը... Պու կիւն Սէնթ
էլլէնտէ պուլլումսըղըմ շու գայա իւզէրինէ
չիվիլէնմիշ կիպի եալընըզ գալմըշ օլտուղըմ
հայտէ, պէնիմ պէտպաթթըղըմըն ըէֆիզէրի
նէրէտէ տիրլէր, էվրօթատա պէնիմ լէհիմտէ
պէնիմ իչուն հիշ ետրինտէն գըմըլտանան վա՛ր
մը տոր. տօթլարըմ նէրէտէ տիրլէր» . վէ
քէնտիւնտէն օն տէօթիւնճիւ Լուիյէ նազը
քէլում իտէրէք վէ ինսանի շէյլէր հազգընտա
եանըմըշ օլտուղընը թանըլան պիր նազարլա
օ պէօյիւք հիւքիւմտարա պազարագ տէր ի-
տի. «Ս պէօյիւք հիւքիւմտար տահա էօլմէզ-
տէն էվվէլ եալընըզ պրագըլմըշ իտի, Վէր-
սայլտա եաթագ օտապընտա սէրայ խատէ-
մէսի թարաֆընտան եիւզ իւսթիւ պրագըլ-
մըշ, պէլքի տէ օնլարըն իսթիհզաւընա մա-
րուզ գալմըշաւ. Արթըզ Լուի օնլարըն հիւ-
քիւմտարը տէյիլ, առէթա պիր նաաշ իտի,
պիր քէֆէն, պիր չուզուր, գօզմագ թէհիւ-
քէսինտէ պուլլումայան պիր մէքրուհիյէթ
իտի. Ազ սօնրա պանա նասիպ օլաճագ օլան
տա պու տըր. իշթէ պէնիմ պաշըմա կէլէ-
ճէք օլան տա պու տըր: Պէնիմ գէվալլը հա-
լիւլէ, պիւթիւն ճիհանտա վազ օլունան,
սէվիլէն, սէճտէզըլընան վէ տիրի օլարագ
ինճաի հիւքիւմէթ իտէն Բրիստոս արասընտա
նէ պէօյիւք, նէ տէրին կիրտապլար վար
տըր:

Չաթէն Պօնարարթտան էվվէլ Բասգալ,
օ քեաղըտ բարչալարը իւզէրինէ եազըպ տա
պիլլախէրէ մասուլք կիպի, ազընտան սա-
չըլան շիմէք շիւլէրի կիպի գապուլ օլու-
նան իւշ քէլիլմէլէրիյլէ պու հազիգաթը վա-
զի սուրէթտէ իգրար իթմիշտի. «Յիսուս
Բրիստոս սէվիլմէյի իսթէտի վէ հէմ տէ սէ-
վիլի, օ Ալլահ տըր»:

(Մապասի վար)

ԱՌ ԱՂԵԳՍԱՆԴԻ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ

Ի ՋՄԻԱԾՆԻ

Կր սկսինք հրատարակելու այն վաւերաթուղթը ո-
րու վրայ խօսեցանք Արձագանքի մէջ (թիւ 140 եւ
էջ 195): Պոլսոյ էյմ. Հայոց՝ 1706ին, Կաթողիկէ Հա-
յոց դէմ բանադանք բերել Տալու համար էջմիածնի Ա-
ղեքսանդր Կաթողիկոսին գրած նամակն է. այն տհաւոր
հալածանքներուն՝ օրոցում վան ասէն Կաթողիկէութիւնը
սպառսպուռ չնչել կը շանային, կեղծսուտ խաբու-
թեանք հոգեւոր Հաւատաւանութեան զոյն մըն ալ Տալու
կը ձեռնարկէին, ինչպէս հրեայք կ'ընէին Պիղասոսի.
«Մենք օրէնք ունինք, ու մեր օրէնքին համաձայն պէ՛տ
է սպաննուի» Յիսուս: էջմիածնականաց այս փառի-
սական օրէնքին առաջին արդիւնքն եղաւ Տ. Կոմիտա-
սայ հաճախութիւնը:

Թէեւ վաւերաթուղթիս քննօրինակութեան զուխը
ուրիշ գրով եւ օտար մեկնում գրուած է՝ «Նամակ առ
Դանիէլ Կաթողիկոս էջմիածնի», սակայն յայտնի սխալ
ըլլալով, մենք Աղեքսանդր դրինք, որ է Ջուղայեցին
(1706-1714):

Նոյնպէս մի այլ գրով սա ծանօթութիւնն ալ կայ,
«Ընդօրինակեալ «Կրօնկ» հանդէսէն զոր Աղաբեգեանց
սկսաւ հրատարակել ի Թիֆլիզ, յամի 1860 Յուն. 1, որ
եւ դադրեցաւ 1863ին»:

Այս վաւերաթուղթը կը հրատարակենք՝ ինչպէս որ
է, առանց ո եւ է սրբագրութեան:

Նոյնպէս միանգամ քնդ միտ կը ծանուցանենք թէ՛
այս նամակը ամենէն օրինաւոր եւ սրբագան բաները ի
յանցանս կը գրէ Կաթողիկէից, եւ զանոնք կ'անուանէ
հերձուածող, հերեթիկոս, ուրացող, եւն., անոր
համար միայն որովհետեւ Հռոմայ Ս. Եկեղեցւոյն, Քրիս-
տոսի Տեառն Մերոյ Ս. Պետրոսի վրայ հիմնած միակ եւ
նշանաւոր Եկեղեցւոյն վարդապետութիւնը կ'ընդունին
եւ անոր կը հնազանդին: Պէ՛տ չկայ կարծենք դիտել տա-
լու թէ ամէն հերեթիկոսներու եւ հերձուածողներու,
ինչպէս նաեւ բողոքականաց քննադատապէս, ա՛ն եղած
է չարաւուրես հնարագիտութիւնը, քաջութիւն, զրպար-
տել, հալածել:

Եւան. Խմբ.

Բազմաչարչար Վկային, որոյ հիմնեցեալ
ի Բրիստոսէ յեկեղեցի Կաթողիկէ Առաքելա-
կան. Եւ ի հոգւոյն կոչեցեալ գահապետել
զվիճակ Թաթէնոսի առաքելոյն՝ որոյ շարա-
դրեցեալ Կաթողիկոսութեան Արամիան յազգիս
Հայկազնուոյ եւ է հասեալ մինչ ցայս վայր-
լուեաց Բ. ամ ինչ յունայն աթոռն հայրա-
պետական ի տունս Մեծի Արամիան. վասն

զի մերձեցաւ ասէ արքայութիւնն առ մեզ, դեռ եւս ոչ է մոռացեալ զմեզ Բարերարն Աստուած: Զի տեսանեմք զնշոյս արեգական ծագեցաւ մեզ յարեւելից. պայծառացուցէ զյամպացեալ սիրտ մեր ի սգաւորութենէ նկատեմք: Եւ այս նորագիր ճենճերանաց երկարուն խմորուն խնդրեմք յանջատել: Ո՛վ Քահանայապետ Աստուծոյ և դու ի վերուստ կաշեցար սեփական յաթոռ հօր քո բազմել՝ փոխանորդ Սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչին մեր, և բարի համբաւ քո տարածեալ յամենայն երկիր՝ ոչ միայնումս, այլ Յունաց և Հռոմաց վերձանուցեալ յամենայն Հայոց՝ ինքնակալ և ծայրագոյն Կաթողիկոս, Որպէս երբեմն Շնորհային Ներսէս՝ նմանեալ Սուրբ Հօռն մերոյ Գրիգորի. այժմ երանելիդ երանելոյն Կիւրդի Աստուածաբան Աղեքսանդրացւոց մեծ Վկային Քրիստոսի յերկուց անճառ զանչփոթ միոյ բնութեանն: Վասն որոյ ցնծալ այսօր եկեղեցի Աստուծոյ՝ վասն քո առնել տօնախմբութիւն և ըրախութիւն հոգեւոր, Թէպէտ հօր որդին մեր վասն հաւատոյ տարագերեցաւ: Արդ օրհնեմք և գովեմք զանհաս բարերար ամենակարողն Աստուած, որ ետուր մեզ հովիւ քաջ. խնդրեմք կարողացի սքանչելեօք հովել զհօտն Քրիստոսի: Զմոլորեալսն դարձուցանել, զգայս ի բաց վարանել, և զոչ եկեալսն տարածերժիլ. զթիւրեալսն ուղղել: Արդ ամենայն տունս արեւմտական մեծի արքայանիստ՝ և մայրաքաղաքին Կոստանդինուպոլիս զետեղեալ լուսաւորչածին և Քրիստոսաղաւան ուղղափառ եպիսկոպոսօք, վարդապետօք, քահանայիւք, սարկաւազօք, դպրօք և կղերիկոսիւք, երէցփոխանք, յաթոռակալք և իշխանք: Նախ հացապործ վարպետայք, հիւանդործ խալֆայք, մուճկարար վարպետայք, գերձակար հանդերձից, գործարար բեհեգունեաց՝ և ամենայն արուեստաւորօք արամբ մեծամեծօք մինչ ի փոքունս խոնարհեալ իբր ծառայական գոյ ի հեռաստանէ, և ի խորոց սրտէ՝ նախ յերկրպագութիւն Սուրբ Իջման տեղի Միածնի Որդւոյն Աստուծոյ, Երկրորդ երեսանկեալ ստորոյ գահոյից քո սուրբ յաթոռոյն՝ Թաթևաթի, Բարդուղիմէոսի՝ և Գրի-

գորի Առաքելոցն Քրիստոսի: Անձրեւածին և արտասուանել աչօք, լերկրեցեալ սրտիւ՝ համբուրեմք թանալով երկնադնաց յոտդ և բազկատարած բազուկք քո: Եւ կրկնապատիկ օծեցեալ յաջ սրբազանիդ՝ Մկրտիչ անմահ գառին Աստուծոյ մարմնոյ և արեան հպեցեալ քահանայապետ: Եւ ասեմք օրհնեալ ես դու ի վերայ մեր, և օրհնեալ ես յամենակարողէն Յիսուսէ Քրիստոսէ՝ որոյ կամակցութեամբն հրաւիրեցար հանգչել ի գահից Սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչին: Եւ ամենեւեմ ասեմք՝ Արժան է, կեցցէ՝ իբրեւ արքայօրէն զՀայրապետն մեր՝ անփորձ և անսասան յուժնքէ, իբրեւ զվէժ անդրդուելին և եղիցիս սիւն հաւատոյ տանս Հայաստանեայց: Զի շնորհաւոր և փառաւորապէս ժառանգեցես կարողութեամբ յԱստուծոյ աթոռն Լուսաւորչի, և ի պարծանս Հայկազուն Արամեան յազգիս՝ հանդերձ հանդիսացեալ յաթոռոյ յաջ և անեակ հիւսելոյ խմբից՝ արհի եպիսկոպոսացդ և զաստուածաբան վարդապետացդ և կուսակրօն քահանայիցդ և եկեղեցական դասուցդ կարգաւորութեանցդ: Վեհափառ պարոնացդ և խոճամէլիք զատէ իշխանացդ՝ որք են հաւատարիմ տանն յԱստուծոյ որոց մատուցուք ողջոյն Յիսուսանդ համբուրիւ. զի ողջ լիցին գոհութեամբ ի պարծանս յամենայն Հայոց Տեառն Մերոյ Սրբազան Աղեքսանդր Կաթողիկոսին խնդալ նովիմք ի Տէր ամէն:

Զայս գիտութիւն լիցի հոգեւոր հօրդ մերում, զի խոնարհեցուցես յունկն քո լուրջես արդունալս մեր՝ մեծի մաղթանօք, զոր խնդրէ մանկունք քո և զինչ արարից այսքան երկարութեան իրացն եղելոց եկելոցն զոր գործեցին նոր իմն արիանոսքն, զի թէ գրեցից զամենայն, երկնչիմք լսելեացդ մի՛ լիցի ձանձրութիւն. եթէ ոչ գրեցից զվէրսն ո՞ ծանուցէ բժշկապետի վեհանձնութեան քում: Զի բազում անգամ ծանուցաք նախագո եղբօր քում, և նա անհոգ լեալ կենցաղավարութեամբ իսկակից իբրեւ ի ժամանակս Նզրի. թէպէտ ոչ էր հաւաստեալ ինքն. սակայն խնեական գոլաւորութեամբն գնայր զհաճոյս ոմանց՝ վասն զի մի՛ յարուս-

ցէ թշնամի իւրոյ արքայութեանն։ Որոյ խնդրեմք անբաւելի յողորմութենէն Յիսուսէ՝ Բրիտտոսէ՝ չնորհել գնեռումն յանցանացն։ և զատաւորեալ շարադրեացէ նախնի սրբոց հայրապետաց՝ և աստուածաբան վարդապետաց։ Եւ արդ այժմ եղեաք որպէս յաւուրսն փոքուն թէոգոսի կայսեր։ յարուցաւ նեստորիոս պատրիարքն՝ Կոստանդինուպօլսի՝ քաւրոզ կարդացեալ ի վերայ Բրիտտոսի յերկուս հատանել և բազում գնացին զկնի, և ծանուցեալ Մեծին Կիւրղի՝ սուգ սգեցեալ հանդերձ վարդապետօքն, զինուորեալ ընդդէմ հակառակամարտին մեծ ի հանդէս պատեցաւ նեստոր ի բանս իւր գնալով յաքսոր։ Յետ այնու ոչ շատացեալ, եղեւ երկրորդում ժողով ընդդէմ Լեւոնական տումարին։ Եւ ընդդէմ ախոյեանն՝ զնոյն Կիւրղի աշակերտ թէոսկորոս Մեծ Վկայն Բրիտտոսի՝ յաղթելով նոցա, լռեցոյց զհայհոյութիւն եկեղեցւոյն Աստուծոյ մինչ անօրէն և արիւնհարբու ժողովոյն Բաղկեղոնի, յանդիմանելով նոսա՝ յաքսորեցաւ ի Մարկիանոսէ՝ Մեծ Վկայն Բրիտտոսի ընկերօքն իւրօք, և ի ժամանակին կոչեցեալք էին հարքն սուրբ յերկրէ յերկնս։ Եւ հաստատեցին զտումարն Լեւոնի բռնութեամբ ի ձեռն Մարկիանոսի կայսեր որպէս և կամեցան, և նոյն գոյ մինչ ցաստ վայր թիւրելով յազգ և ազինս։ Բայց ո՛չ միաբանեալ Հայք ընդ նոցա։ Այլ որոց ոմանց թիւրասիրաց ապստամբեալք Սուրբ յԱթոռէն էջմիածնի՝ գնալով ի Հոռվմ, ուրանալով զուղիղ դաւանութիւնս նախահարցն սրբոց, ցուցանելով զինքեանս նոցա ճշմարտասէր, ուղղափառ՝ և Կաթողիկ՝ հնազանդ միայն Պետրոսի յաթոռոյն և յաթոռակցի որոց։ Եւ բազում ամբաստանութիւն ի զուր զրպարսին յազգս Հայոց՝ քօլ հրետիկոս՝ և հերձուածող համբաւելով Հոռոմ եկեղեցւոյ Փափին, և կամ փոխանորդաց նորին։ և թիւրամիտք Հոռոմասմանց, պատրանօքն խաբեալ ցաւագնեալ սրաիւ կոծեն զյազգս Հայոց՝ աւանդ որք են ի հրետիկոսութեանն։ Վասն որոյ ընկալեալ զնոսա սիրով՝ տալով նոցա կարգ ճիշդիւրական, ունեւով գիր փաթենդա ի ձեռին իւրեանց՝ շրջելով սահմանս Հայոց զգրկ

զոլով ի տանէ ի տուն՝ խրատել զնոսա զիւրութեամբ, հեշտացոյցք ճանապարհաւ։ Զխոստովանութիւնս եթէ իցէ արուակն և իգակն պէսպէս տիղմն ապականութեան՝ զայդ ամենայն ասէ՝ ընդդէմ է բնութեան մարմնոյ և ոչ ընդդէմ հոգւոյ։ Որ է՝ նախանձ, հպարտութիւն և հայհոյութիւն, ևն։ Եւ եթէ իցէ ոք ընդդէմ բնութեան մարմնոյ մեղիցէ, կրեցէ յապաշաւանս այս՝ է անգամ ողջոյն ասիցէ դէպ յարեւելս ընդդէմ պատկերի կուսին Մարիամու՝ խոնարհելով ի ծունկս, և նովիմք ներումն լիցի։ Եւ այսպիսի հեշտացոյցք աղանդիւ պատրեցին քաւուրմ տիմարաց։ Նախ հեշտասէր և փափկասէր չար իշխանք Հայոց զի լիցի իւրեանց թիկնապահ և եղեւ այնպէս, և եթէ քահանայից, իշխանաց, և կամ ռամկաց դպրաց արանց և կանանց կուսից՝ մոլորեալ ճողոպրեցան յազգս յազգէս, և եղեն հատեալք ի մէջ թշնամի՝ և հակառակ միմիանց։ Խնդրելով զարիւնս իրերաց հեղցուցանել յերկիր խեռ եւ նախանձ, ալմուք եւ խռովութիւնս աննուազ, մատնելով զմիմիանս ի բաւտի եւ ի տուքանաց։ Եւ ի միում տանն յարիցէ որդին ի վերայ ցհայրն և ասիցէ, ո՛վ մոլորեալ և տպէտ՝ ընդէր ալիքան կուրացեալ մնալով մեռանիս հաւատով Հայոց, որ քնաւոց ես ի վիհս ներքին զժոխս՝ տեսանես ուստի ծնանին ատելութիւնք՝ և անհաւորին խաղաղութիւն, և սոքա քարոզով ոչ զղջանան, բայց ողորմութեամբն Աստուծոյ՝ ակն ունիմք զքոյին հրամանն անիծից՝ արագահաս ժամանեցի ի վերայ այնոցիկ որք ուրացան զսուրբ հաւատս մեր։ և հակառակին ճշմարիտ Լուսաւորչադիր օրինացս, որով խրատեալ ծանիցեն զճշմարիտն, զի դեր ևս ոչ ծանեան։ Եւ ամենայն ազգ և ազինք ի գովաբանութիւնս արարկէին զպարկեշտութիւնս ուսանել միայն ի Հայոց։ Եւ այժմ ամաչեցեալք, և տեղացեալ ի վերայ մեր ծանաք, ծաղրաբանք ծիծաղական Հրէից և ալլասեոից։ Վասն դարձուածոց և աղթարմա ուրացող, հայհոյիչ, անարգիչ, անհնազանդ սահմանաց և կանոնաց Լուսաւորչադիր յօրինացս և Բրիտտոսադաւան հաւատոց հանապազ հակառակ և անարգիչ հոգւոյն Աստուծոյ, որ հրաման է իւրոյ՝ ի կապանս անթողելի։

(Շարունակելի)

ԻՄԱՍՏՈՒԹԵԱՆ ՍԿԶԲԱՆՑ ՎՐԱՅ

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԵՒ ՊԱՏՄԱԿԱՆ

ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ (*)

Ե.

«Բարեկիրք եւ բարեմոյն ըլլաս,
«Եւ պիտի ըլլաս սիրելի»:

Բ.

«Բարեմոյն ըլլաս»

(Շար.)

Հոգւոյ քաղցրութիւն, հաճոյակատարութիւն, հեղութիւն և բարեկրթութիւնն զքեզ փնտռել պիտի տան. բայց եթէ անհաւատար բարք ունենաս, չպիտի ուշանան քեզմէ հեռանալու, քեզմէ փախչելու: Անհաւատարութիւնք և քմահաճոյք կը սկսին պաղեցնել, և փութով կը հեռացնեն ընդ միշտ զանոնք, որ զմեզ կը սիրէին: Ամէնէն արժանաւոր անձն, իրեն անհաստատ և անհաւատար բարութեց պատճառաւ, անտանելի կը դառնայ: Կը ձանձրանան վերջապէս իրեն արժանեաց գերի ըլլալէ. իւր յաճախակի և անակնկալ քմահաճոյք, իւր ընկճող ալլանդակութիւնք՝ իւր ընկերակցութեան օգուտները կարի սուղի կը նստեցնեն. հաստար բարութեց տէր մարդու մը յարելու համար զայն կը թողուն, որ իրմէ շատ նուազ սուղ է իւրենց համար: Հանճարեղ մարդու մը վրայ ոչինչ այնչափ չի վիրաւորեր զմարդ և ընկերութեան մէջ իրեն այնչափ վնասակար չըլլար, եթէ ոչ բարութեց անհարթութիւնն: Այդ դարձարուն հանճարն, այդ զուարթ սեղանակիցն, զոր դուն որոշած ես քու տանդ մէջ ընտիր ընկերութեան մը հաճոյք պատճառելու համար, յանկարծ, և հասարակաց դուարթութեան միջոցին, խելացիոր երեւակայութեանց անձնատուր կ'ըլլայ: Քաղցրարարոյ և բարեկիրթ մարդն կ'ըլլայ դաժան. զուարթ մարդն կ'ըլլայ տխուր, և թանձր չորդիներ կու գան իր զիմաց պայծառութիւնը նսեմացնել: Ո՛րչափ արդահատելի է այն մարդն, որ ստիպուած է սպրեւել անպիտի մէկու մը հետ, որ յաճախ բարութեց անհաւատարութեան նո-

պաներ կ'ունենայ: Ատիկա արջ մի է. կանայք, տղաք, բարեկամներ, ամէնքն իրեն մօտենալու կը վախնան: Ինք կրնար ընկերութեան բերկրութիւնն ըլլալ, և անոր պատուհասն և սարսափը կ'ըլլայ: Թեքէ՛ ուրեմն, երիտասարդ հասակէդ սկսելով, քու քնաւորութիւնդ, և շատ մը վշտեր խնայած պիտի ըլլաս ուրիշներուն և նոյն իսկ քու անձիդ: Պատուաւոր մարդու մը համար վշտերուն ամէնէն դժնդակն է ատուիլը, կամ մարդիկները իրմէ փախցնելը, և ուրիշներուն համար անտանելի դառնալը: Ի՛նչ տարիք ալ ունենաս, ջանա՛, ամէն տեսակ միջոցներով, և մանաւանդ անոնցմով, զորոնք բարկութեան դէմ մատնանիչ ըրինք, քու բարկութիւնդ զսպելու, և զայն միշտ այնպէս քաղցր եւ հաւատար ընծայելու, որ ալլեւս քու ընկերակցութենէդ չփախցուի: Ոմանց պէս մի՛ ըսիր. «Իճգիճես ուղղելու համար Եւս ծեր եմ»: Քանզի, ընդհակառակն, ճիշդ այդ պատճառով համար հարկ է որ եւս սոսաւել զայն ընելու ջանք ընես: Հոգւոյն թերութիւնները, զիմաց թերութիւններուն պէս, ծերանալով՝ առաւել եւս երեւան կուգան: Դուն քեզի յաղթելով, վերջապէս բարկացող լնաւորութեանդ այլանդակութիւնը պիտի զսպես, կամ սոսուազն զայն կարի պիտի նուազեցնես, եւ անոր նպաները նուազ բուռն եւ նուազ յաճախ պիտի ընես:

Այդպիսի ճիգերն, որչափ ալ դժուարին ըլլան, ոչինչ կրնայ զքեզ անկէ տնօրինել: Բարութեց այս հաւատարթութիւնն մանաւանդ հասարակաց պաշտօններու վրայ զբաւուրդ անձանց կը վայէ, որ այնչափ պատկառելի եւ այնչափ արժանաւոր է այն զիրքին եւ պաշտօնին, յորում իրենք կը զբոսնեն: Բարիզի Խորհրդարանին առաջին գահերէց Պ. Հարլէյ, զայն գերազանցապէս ունէր: Հետեւեալ զէպքէն հնար է զայն դատել: Բարձր դասակարգի պատկանող տիկին մը, անկէ խնդրած մէկ շնորհն չկրնալով ձեռք բերել, մեծապէս վշտացաւ, եւ զժկամակեցաւ: Անոր մեկնելու միջոցին Հարլէյ ուղեց անոր մինչեւ դուռն ընկերանալ, տիկինն ընդդիմացաւ, եւ Հարլէյ համակամով

(*) Տե՛ս թիւ 140, էջ 199:

կեղծեց: Տիկինն իւր ճամբան շարունակեց այդ բարձր պաշտօնէին դէմ տրանջելով, որուն, ցած ձայնով, շատ մը կոշտ ածականներ կուտար: Իր ետին գառնալով, եւ զինքը տեսնելով. «Ան Պառն, ըսաւ անոր, դուք հո՞ւ եք»: «Տիկին, պատասխանեց իրեն Հարլէ, այնպիսի գեղեցիկ բաներ կը գրուցեմ կոր, որ անհնար է ձեզմէ բաժնուիլ»: Եւ մինչեւ անոր կառքը իրեն ընկերացաւ:

Փիլիպպոս Բ. Սպանիայի թագաւորն, որուն բարեպաշտութեան գովեստն արդէն ըրինք, ոչ նուազ բարուց հաւատարութիւն ցոյց տուաւ առթիւ մը մէջ, յորում շատ անձինք պիտի թերանային: Նամակներ գրելով զիչերը անցուցած էր, սովորութիւն բրած էր իւր նամակները ինքն անձամբ գրել: Իւր քարտուղարն նոյնները կնքելու եւ հասցէները գրելու աշխատանքը միայն ունէր: Ամէն նամակներն արդէն զրուած պատրաստուած ըլլալով, հատ մը միայն կը մնար, որ տակաւին թաց էր: Քարտուղարն, կէս քուն կէս արթուն, թաց նամակին վրայ փայլ ցոյցելու ուղեց, բայց փոշիի ամանին տեղ կաղամարն առաւ, եւ այդ նամակին վրայ պարպեց. որ, ինչպէս նաեւ միւս նամակներն, միշտնով սղոտտեցան: Թագաւորն հանդարտ հանդարտ այդ փորձանքը դիտեց, եւ քարտուղարին փոշիամոնը եւ կաղամարը ցոյցնելով, բաւականացաւ ուս խօսքերով. «Ահա՛ կալամարն, ահա՛ փոշիամանն»: Ապա սկսաւ բոլոր նամակները վերստին գրել, առանց ամենեւին առկէ յուզուած երեւնալու: Թարգմ. Ն. Մ. Վ. ԱՃԷՄԵԱՆ

(Շարունակելի)

Ս. ՀԱՂՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏԱԹԻԻՆԸ ՍՈՒԱՔԻՆ ԴԱՐԵՐՈՒՆ ՅԵՏԱՏԱԿԱՐԱՆՆԵՐՈՒՆ ՄԵՋ (Շար.)

Նախկին քրիստոնէից խորհրդաւոր լեզուն գիտցողներ լնաւ սարակոյս մը չեն կրնար ունենալ այս արձանագրութիւններու իմաստին վրայ: Անոնք հոգիւն Աւետարանինն է որ դեհ զանձն իւր ի վերայ ըջխարաց:

Հաս կը հաստատուին հետեւեալ վարդապետութիւնները. ա) Քրիստոսի աստուածութիւնը. բ) Ս. Խորհուրդ Հաղորդութեան. գ) Աստուածածին Կոյս դ) Հաղորդութիւն սրբոց. ե) Գլխաւորութիւն Հոգիմէսկան Եկեղեցւոյն:

Ո՞վ չի տեսներ որ Աբերկիոսի այս սճին մէջ կայ միեւնոյն գաղափար որ առաջ որդեց հոգիմէսկան գետնապաճաններու նկարիչները, երբ անոնք, այլեւայլ գոյզադրութիւններու ներքեւ, կը ներկայացնէին հացն ու ձուկը՝ գինւոյ քաժակին հետ: Այս բանաստեղծութիւնը կարգալու առեն ո՞վ չի չիչեր Կայրիստեան հոյակապ եւ հոգակաւոր որմանկարը որ կը ներկայացնէ Ս. Հաղորդութեան սրբապօրծութիւնը, յորում սեղանի վրայ կը տեսնուի հացն ու ձուկը, մինչդեռ կինը, Եկեղեցւոյ խորհրդանշանը, կոնայ նաեւ յուշ տծել «Հաւատքը», որ, ըստ բացատրութեան Աբերկիոսի, քրիստոնէաներու կը մատակարարէ աստուածային կերակուր:

Միեւնոյն խորհրդական լեզուն կը գրանուի նաեւ գրեթէ ժամանակակից արձանագրութեան մը մէջ ալ. ու շատոնց գտնուած է Գաղղիոյ Օթէօն քաղաքին մէջ: Այս յիշատակարանի մէջ քրիստոնէայ մը՝ Պեկտորիոս անուն, խօսք կ'ուղղէ բոլոր հաւատացեալներուն. զորոնք կ'անուանէ Որդիք երկնաւոր ձկան (իսթիս), եւ կը յորդորէ զանոնք աստուածային շնորհաց ջրոյն մէջ մաքրուելու եւ Ս. Հաղորդութեան խնջոյքէն կեանքակրուելու:

Պեկտորիոսի արձանագրութիւնը գտնուեցաւ Գաղղիոյ Օթէօն քաղաքին մէջ, 1839 ին, զոր Տ. Բիպրա հրատարակեց ու մեկնարանեց: Այս յիշատակարանը թերեւս երրորդ դարու սկիզբներէն է. կը պարունակէ հրամանակարք-վարդապետական մաս մը ստպէս: «Ո՞վ աստուածային ցեղ երկնաւոր ձկան, մաքուր սիրտ ունեցի՛ր, մանկանաղուններու մէջ յաստուածուստ ըղիւղ ջուրերու անմահ աղբիւրը խմելով, Ո՞վ բարեկամ, հոգիդ խնամէ՛ մշտարուղի ջուրերով իմաստութեան որ կ'առատաձեռնէ փարթամութիւն: Սուրբերու Փրկիչին քաղցր կերա-

կուրը ա'ռ . կե'ր ձուկը՝ անօթի ցանկութեամբ . ձեռքերուդ մէջ բռնած» :

Թանկագին խօսքեր , որոնք կը կապակցին այն ամէն գաղափարներու կարգին զոր մինչեւ հիմա մեկնեցինք և որ մ.լ. կը յիշեցնեն նաև շնորհաց ջուրը՝ (որ Ս . Կալիստոսի գեանադամաններուն մէջ նկարուած է Գոհութեան խորհրդոյն ձկան հետ) , Սրբուհւոյն Պերպետուայի տեսիլքին քաղցր կաթը՝ (որ նոյնպէս ներկայացուած է գերեզմանական նկարներու մէջ) , և վերջապէս առաջին դարերու մէջ Հաղորդութիւն առնելու սովորութեան ձեւն ալ մեզի կը պատկերացնէ , երբ քրիստոնեայք իրենց ձեռքերուն մէջ կ'ըղունէին սրբագործեալ երկնաւոր Հացը :

Սրբուհի Պերպետուա այսպէս կը նկարագրէ իր տեսիլքը . «Վեր ելայ , կ'ըսէ , ու տեսայ ընդարձակ պարտէզ մը , և անոր մէջ մարդ մը նստած , սպիտակահեր և հովուի զգեստով , որ ոչխարները կը կթէր . և անոր չորս կողմն առած էին հազարաւոր մարդիկ , ամէնքը ճերմակ հագած : Ու անիկա վերցուց գլուխն ու ինծի նայեցաւ ու ըսաւ . «Բարի՛ եկար , ա'զջիկս» : Եւ կանչեց զիս ու տուաւ ինծի իր նոր կթած կաթէն կտոր մը , և ես ընդունեցայ զայն ձեռնամաճ ու կերայ . ու բոլոր ներկաներն ըսին՝ Ամէն : Ոչո՞ւ ձայնէն ես արթնցայ ու բերնիս մէջ կար քաղցր լաւն մը» :

Աբերկիոսի և Պեկտորիոսի երկու արձանագրութիւններուն՝ ո'չ միայն իրարու հետ , այլ նաև հոռմէական գեանադամաններու յիշատակարաններուն հետ այս զարմանալի եւ ճշմարտիւ սքանչելի ճամաձայնութեանը , կը վկայէ բացայայտօրէն նաև արեւելեան ու արեւմտեան եկեղեցիներու կատարեալ միաբանութիւնը Ս . Հաղորդութեան հրամանակարգ վարդապետութեան (dogme) մասին , միաբանութիւն՝ որու հետքերը կը տեսնենք երկրորդ դարու մէջ իսկ , և որ ըսաւ երբեք չգաղափարեալ յայտ մասին . և նաև Աբերկիոսի արձանագրութենէն կրնանք հաւաստիք ունենալ թէ նա անտարակոյս Հոռմ եկաւ (ինքն իսկ կը հաստատէ զայս) , մեր նկարագրած որոմնակարները և անոնց նման ուրիշներ ալ

տեսաւ հոն : Եւ կրնանք նոյնպէս ենթադրել որ երբ կ'ականարկէ հաւատացեալներու համախմբումին որոնց մէջ եկաւ գտնուեցաւ , և ուր հաւատքն անոր ներկայացուց ձկան խորհրդական կերակուրը , կը յիշէ նաև Հոռմայ գեանադամաններուն մէջ քրիստոնէից համախմբումները , այն նշանակալից նկարներուն առջեւ զորս գեռ այսօր հոն կը տեսնենք :

(Շարունակելի)

ԵՕԹՆԵԱԿ ՔՐԻՍՏՈՆԵԻ

ՀՈԿԵՒՈՐ ՄՏԱՆՈՒԹԻՒՆԵՐԻ

„ՆՄԱՆՈՒԹԻՒՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ" ԳՐԲԷՆ

ԳՐԻ Ա. — Ի. Բ. — Առ անճնաբեան ու լուսբեան սիրոյն վրայ :

(Շար.)

Մեկն ըսաւ . Բանի անգամ որ մարդոց մէջ զնուեցայ , վերադարձայ մարդ անագեալ :

Յաճախ ասոր փորձը մեկն ալ կ'առնուեմ , երբ երկայն ասեմ կը շաղկապիմ իրարու հետ :

Շառ աւելի դիւրին է քորոպիմ լուի , քան խօսիլ՝ առանց լալիմ անցնելու :

Շառ աւելի դիւրին է ասն մէջ փակուած մնալ , քան թէ դուրսը ըստ քաւակակի լուի՝ զիմիւ պահպանել :

Ուստի ո'վ որ մտաւորաւ է հասնելու մերձին եւ հոգեւոր քանելու , պէտք է որ այնպիսին Յիսուսի հետ խոյս տայ ամբոյսին :

Ո'չ ո'ք ապահովութեամբ կ'երեւնայ , երբ ոչ ան՝ որ սիրայօժար կը ծածկուի :

Ո'չ ո'ք ապահովութեամբ կը խօսի , երբ ոչ ան՝ որ սիրայօժար կը լռէ :

Ո'չ ո'ք ապահովութեամբ կ'իշխէ , երբ ոչ ան՝ որ սիրայօժար կը հպասակի :

Ո'չ ո'ք ապահովութեամբ կը հրամայէ , երբ ոչ ան՝ որ լաւ հնազանդիլ ստրկած է :

ՍՐԲՈՒՀԻ ԹԵՐԵԶԻԱ

Թերեզիա՝ Օտուկի երեւոյ այբեանաւոր կարգալէ յետոյ հոգեւոր կեանքի համար ներքին նոր բերում մը զգաց , սկսաւ առանձնութիւնը աւելի սիրել , աւելի սուկ խոտովանիլ , իր զգայարանները մահացնելու , սիրաւ մաքրելու աւելի հոգ տանելու :

Այս միջոցին իր հիւանդութիւնը կը գայրանար

Վերափոխման տունն օրը աշխարհի նուազման մը մատ-
նուեցաւ, որ չօրս օր ամբողջ մեռած կարծուեցաւ:
Բայց յանկարծ իրեւ խոր քունէ մը արթնցաւ. և
զինք անհանգիստ ընդունաւ համար գանգատելով ը-
սաւ թէ այս յափշտակութեան մէջ տեսած էր եր-
կինքը և դժոխքը, այն շնորհքները զոր Աստուծոյ ա-
ռատապարգեւ ձեռքէն պիտի ընդունի և ուրիշներու
սլ պիտի հաղորդէ: Յետոյ անմիջապէս ուզեց դառ-
նալ իր վանքը, ուր արգեամբ Ս. Յովսեփայ, որուն
սքանչելի ջերմեռանդներէն էր և որուն տունը ամէն
տարի մեծ բարեպաշտութեամբ կը կատարէր. կամաց
կամաց սկսաւ ռաքի ելլել ու քալել: Բայց, ո՞վ սոս-
կայի՝ օրինակ մարդկային սրտի յոգոցով թեան և
թեթեւութեան: Թերեզիա Աստուծոյ հոգւոյն այն-
քան հզօր և քաղցր հրապարակէր, զգուսնքները,
սիրոյ հաւատարմութիւնը վայելելէ յետոյ, դարձեալ անձ-
նատուր եղաւ հեղձ և անջերմեռանդ. կեանքի մը, և
ասոր պատճառն էր իր ստէպ կենակցութիւնը այն
երկու սեռի տնտես հետ որոնք զինք տեսնելու կու-
գային և իրեն բարեկամութիւն կը յայտնէին: Նոյն
և առաջ թող տեսաւ մտածական ազդեթք չհամար-
ձակելով մօտենալ Աստուծոյ այն միջոցին, երբ ինք-
զինքը աշխարհ յարած կը զգար արարածներուն
Աշուհ հասեւ այնքան հաւատարմութիւն զոյց չտուաւ
ժամանակութեան և կանոնապահութեան մէջ:

Այս միջոցին Յիսուս երկու անգամ անոր երեւ-
ցաւ, նախ՝ խիստ և զայրազկոտ գէմքով մը, և եր-
կորդ անգամ անոր զոյց տալով իր արեւմտեակ և
փրամած բազուկը: Այսքան մեծ շնորհք մը ամօթա-
հար բնաւ թերեզիան և ճանչցող իր տպաբախտութեան
նկատմամբ աստուածային փեսային: Անոր
առջեւ ըրող սրտանց զոյցը բրածին վրայ և Հ. Վա-
րդի խորհուրդով դարձեալ սկսաւ մտածական ազդեթք
ընել: Իրեն այս փոփոխման մեծապէս նպաստեց ըն-
թերցումը Ս. Օգոստինոսի խոսքովանութեանց որոնց
մէջ կը տեսնէր կարծես պատկերը այն ընդդիմու-
թեան զոր ինք ցոյց կու տար ինչպէս իր հոգի նկատմամբ:

II. Ծրանչիկոս Պորժիան, Յիսուսեան կարգէն,
հասկցուց թերեզիայի թէ վերէն ընդունած այցելու-
թիւնները միայն իրեն կանոն ընելու է: Այս Սուրբին
և ուրիշ իմաստուն առաջնորդներու խորհուրդներուն
համեմատ, ամենամեծ մահադու քնքով իր երախտա-
դիտութիւնը յայտնեց երկինքէն ընդունած շնորհքնե-
րուն համար: Բայց որովհետեւ չէր կրնար ես կենալ
ինչ ինչ երկրաւոր բարեկամութիւններէ, աստուածա-
յին փեսան՝ հոգեւոր յափ սակութեան մը միջոցին
անոր բնաւ. «Այ չեմ ուզեր, ա՛ղջիկս, որ մարդոց
հետ ունէ բարեկամութիւն ունենաս, այլ քաւ ամ-
բող կենակցութիւնդ հրեշտակներու հետ բոլոր»:
Աշուհ հասեւ թերեզիա այլ եւս միայն Աստուծոյ և
Աստուծոյ համար սիրեց ուրիշները. նոյն տեսնէն սկսան
նաեւ այն շարունակ և սիրայի բոսակցութիւնները՝
Յիսուսի և այս նազելի Հարսին միջեւ: Բայց խիստ
փոքրութեան մը ենթարկուեցաւ: Երկու, երեք տարի՝

իր Աստուծոյ հետ սենեցած հաղորդակցութիւնները,
սատանայի հետ յարաբերութիւններ համարուեցան,
զինքը կոչեցին երազներ, դիւանոր կամ դիւարլուի,
արգիւեցին իրեն առանձնութիւնը և Ս. Հաղորդու-
թիւնը:

Կ'ընդունէր այս դժնդակ փոքրութիւնները. և
Աստուծո՛ւ զոր Աստուծոյ համար կը թողար, երբէք
չէր ձգեր զինքը, ոյլ կը քաջալերէր: «Նաւ կ'ընես,
ա՛ղջիկս, ըսաւ իրեն մի անգամ. քաւ առաջնորդնե-
րուն հնազանդելով. և պաշտական ալ ես ա՛յգպէս
ընել: Բայց ես իրենց ցոյց պիտի տամ վերջապէս թէ
ես եմ՝ որ իմ ներկայութեամբս զքեզ կը պատուեմ»:
Օր մը թերեզիա անոր խաչ մը ներկայացուց. ինչպէս
կ'ընէն սատանան փախցնելու համար: Յիսուս խաչը
ձեռքը առաւ և նորէն թերեզիայի տուաւ: Այս մի-
ջոցին շատ անգամ տեսաւ իրեն քով Սերովբէ մը
հրաշագեղ, որ ձեռքի սլաքով իր սիրտը կը խցէր:
Այն տեսն իր սիրտը այնպէս կը զեղար Աստուծոյ
սիրով, որ ինք իրմէ դուրս կ'ելլէր:

(Շարունակելի)

ՀԱՌԱՏՐԸ ԵՒ ԲԱՆԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Մարպիհանի ծերակուսական Մ. Լամար-
զէլ, Ծրանայի ծերակոյտին մէջ, կրթական
աղանդաւոր նախարար Մ. Վիվիանի գէմ
արտասանած ոքանչելի ճառին մէջ այսպէս
կը խօսի Կաթողիկէ հաւատքին և առողջ
բանաւարութեան համաձայնութեան վրայ:

— Նախարարը (Ս. Վիվիանի) իր միւս օր-
ուան ճառին մէջ, պատասխանեց նաեւ այն
ստորանքին որով զինքը մեղադրեր էր
մարդկային անխուսելի վատերուն միակ սփո-
փանքն եղող հաւատարմութիւնը. զէմ կուե-
լուն համար:

Ինք ըսաւ թէ իր կուսակցութիւնը մեր
հաւատարմութիւններուն գէմ կը կուռի, բայց այս
յարձակումները չեն զանոնք քայքայողները:
«Ձեր հաւատարմութիւնը — աւելցուց — կ'ընկ-
ծին մարքի և գիտութեան զարգացման առ-
ջեւ»:

Այս ստորանքը նոր չէ, այն ստորանքը
կ'ընէին նոյնքան սերճախօտութեամբ՝ քրիս-
տոնէութեան երկրորդ դարուն, այն պահուն,
երբ Կիւսիոս կը գրէր ձեռքի ծանօթ յարձա-
կումները նորածին քրիստոնէութեան գէմ:
Այս ստորանքին պատասխանած է պատմու-
թիւնը՝ հիանալի շարքով քրիստոնեայ փիլի-

սովաներու և վարդապետներու որոնք այնչափ պատիւ բերած են արդի մտածումին և բանավարութեան :

Ո՛չ, մեր վարդապետութիւնը, մեր հաւատքը, բանավարութեան հակառակ չեն : Մենք կ'ընենք ինչ որ հրամայած է մեզի Ս. Պօղոս, այսինքն թէ կը յարինք մեր հաւատքին, բայց միշտ մեր բանավարութիւնն է որ զմեզ այդ յարումին կ'առաջնորդէ : Եւ այս բանավարութիւնն է որ մեզի կ'ըսէ, որ մեր խղճին և մտքին կ'ըսէ, որ մեր իմացականութեան կ'ըսէ թէ մարդս սահմանաւոր էակ մին է, որուն բանավարութիւնը կու պարնիր ունի, և թէ հետեւաբար ճշմարտութիւններ կան որ բանավարութենէ վեր են : Ուստի բանավարութիւնը, մեր սեփական բանավարութիւնն է որ զմեզ հաւատաւոր կ'առաջնորդէ :

Միւս օրը արդէն յստակ խօսքերով ձեզի ըսի, ձեզի ցոյց տուի թէ այժմ իսկ Կաթողիկէ վարդապետութիւնն է որ զբանավարութիւնը կը պաշտպանէ, ընդդէմ այն յետադիւթեան, ընդդէմ արմատականութեան, որ կ'ըսէր թէ բանավարութիւնը ինքնօրէն եւ ինքնիշխան է, իրմէ վեր բան չկայ : Ընդդէմ այժմու բուսկիստիզմի որ կ'ըսէ թէ բանավարութիւնը անկարող է ճշմարտութիւնը ճանչնալու : — մենք ենք դարձեալ, որ բանավարութիւնը կը պաշտպանենք այս յետադիւթեան դէմ :

Եւ ստուգիւ, Տեառք, կարելի՞ է զուրցել թէ Կաթողիկէները հակառակ են գիտութեան, կարելի՞ է ըսել, ինչպէս ամէն օր կը հանդիպի, թէ անոնք հակառակ են արդի գիտութեան : Օ՛հ, գիտեմ որ ժ. Գարուն մէջ շատ անհաւատ գիտուններ եղան : Բայց հաւատացելոց բանակին մէջ ալ գիտուններ կան... Ասոնք են Ամբէն, Գօշի, Հայր Ժուլիէ, Յիսուսեան Սէքքի, որ այնքան նպաստեց, աջակցեցաւ բնական զօրութեանց միութեան գիւտին որ զգիտութիւնը յիշադրելու հետ է, ասոնք են վերջապէս Հէմմիթ եւ մեծն Բասթօն :

Եւ, մեզի աւելի մօտ, ասոնք են բարեկամս Լաբաւոն եւ Պոանլի, արդի գիտունըդ սէն պիլիը վէ սէն անլորսն :

Թեան այս մեծ և համեստ հանճարը, որ իմ քովս՝ խոնարհաբար, համեստաբար դատաւանդութիւն կ'ընէ՝ Բարբլի Կաթողիկէ ուսումնարանին մէջ :

Ո՛չ, մենք գիտութեան հակառակ չենք : Միայն թէ մենք կ'ըսենք, եւ պատշաճ կը համարիմ այս տեղ արտայայտուիլ, որովհետեւ չեմ ուզեր բան մը ծածկել, մենք կ'ըսենք թէ պէտք չէ խնդրել գիտութենէն ինչ որ ան չի կրնար տալ :

Գաղափար մը կայ — Կարծեմ Բասթօնին է — որ յաւ կը բացատրէ ինչ որ ըսել կ'ուզեմ :

«Գիտութիւնը բնաւ կանգ պիտի չառնուայն փառաւոր ճամբուն վրայ, ուսկից կը քայլէ : Բայց որչափ ալ առաջ երթայ միշտ առջեւը պիտի գտնէ պատ մը, զոր մարդս հաւատքով միայն կրնայ կտրել անոյնիլ » :

Ուստի ա՛յն, որուն դէմ կը կռուինք, գիտութիւնը չէ, այլ այն գրութիւնն է որ գիտամոլութիւն կ'ըսուի, որ կը յաւակնի վճռել թէ գիտութիւնը կրնայ թափանցիլ, տիրել, առաջնորդել բարոյական աշխարհին : Ինչպէս կը թափանցէ, կը տիրէ, կ'առաջնորդէ բնական աշխարհին :

ՊԻ ԿԵՆՃ ԳԸԶԸՆ ՏԷՊԹԵՐԻ ԽԱՌԸՄԱՐԸՏԱՆ (Տեվամի)

1896 Մայիս 1. — Գօճամ քէյտիլիյինաէն ֆէնա կազէթանըն սպօնըմանընր քէստի, Օ իւլգաէն սէպէպիյէթ վէրմիլ օլտուլը ֆէլաքէթլէրին ֆարգընտա օլմաղա պաշլատը : ֆազաթ կէճ գալմըշաը... Ժագ տուրմայրալ բարա իսթէյօրաը... :

Շիմտի Լիպըր Բարօլ կազէթաընը ալըյօրուզ, ա՛հ պու կազէթալը նէ՛ պատար պիր մէմնունիյէթլէ օգույօրում, թարիֆ իտէմէմ :

Եւ՛ Բապպի, վալիտէլէրին գալպինի սէն եարաթմըլ օլտուլընտան, քէաէր վէ եա մէմնունիյէթլին տաէթա պիր աքըր սէտա կիպի օ գալպաէ չօղալմասընը անճագ եալըկիպի :

1899 Նոյեմբեր 6. — Ժազըն սիւրտիւլիւ էօմիւր եիւզիւնտէն չէքտիյիմ պին պիր տիւր- լիւ թէհամիւլիֆէրսա աճըլարըմ արասընտա պու կիւն պիր տէ պէօյիւք սէվինճիմ օլտը : Պապասը Բ... վարդապետ իլէ կէօրիւշիւպ պօնուշմաղա լազի օլտու : Վարդապետ պիզի կէօրմէք իւզրէ պուրայա կէլէճէք տիր : Պու պիր մուգատտէմէ տիր :

Ժազըն թարզը հայաթը գօճամ իչին տա- խի մուճիպի էսէֆ օլմաղա պաշլատը... ձէ- նապը Հադզըն ալէսսէվիյէ եիւրէք գաբու- լարընը աճը տարպէլէրիլէ չալաղընա շիւպ- հէմ եօք տըր : Հէր հալտէ իչէրի կիրէճէյինէ էմինիմ... ֆագաթ նէ՝ վազըթ կիրէճէք տիր, օնը պիլմէմ :

Հադդըգուլիւն ալըպ էվէ ալտէթ իթ- ալիյիմտէ, պէնիմ իլք հարաքէթիմ զէվճիմի վէ օղլումը տէրաղուշ իթմէք տիր, իշթէ օ վազըթ Յիսուս Բրիսուսը օնլարա տա վէր- մէք իսթէրտիմ :

1903 Օգոստոս 13. — Զաւալը գօճամ ֆէնա հալտէ խասթէ տիր... աօքթօրըն չօգ իւմիտի եօք տըր... Տէօրթ սէնէսէն պէրի քէմալը միւստալէմէթլէ զէվճիմի թապիպ ի- տէն Բ... վարդապետ տէ կէլտի օնըն զի- յարէթինէ : Դօճամ օնըն զիյարէթինի պէօ- յիւք մէսէրրէթլէ գապուլ իթտի... խոստու- վանանք օլտու... եարըն տախի Յիսուս ա- լաճապ տըր :

Ժազ վէ պէն եաթաղընըն եանընա կէլ- տիք... պանա պէյանը թէչէքքիւր իթտի : «Սէն պէնիմ պահապան հրեշտակըմ օլտուն, պուլընաղըմ եանընը եօլու պանա սէն թա- նըթաղըն... շիմտի էօլիւմ տէօյէյինտէ հիսս իթտիյիմ շու մէմուռնիյէթի սանա պօրճ- լուլըմ...» տէտի, վէ Ժազա տա հայաթընը թէպտիլ իտէճէյինէ տայիլը վատ իթտիրտի : Եյ վահ, պու չօճուղըն զայիֆլիյինաէն բէք զիյատէ գօրգուլօրըմ... :

1904 Օգոստոս 25. — Զաւալը գօճամըն վէֆաթընա իշթէ պու կիւն պիր սէնէ օլ- տու : Օղլում Ժազ եինէ պէնիմ պէօյիւք քէ- տէրլէրիմէ սէպէպ օլուպ տուրույօր : Վալի- տէլք եիւրէյիմ հէր վազըթ իչին ցանայօր :

Էվլէնտիյիմտէն պէրի կէչէն եիրմի իւշ սէնէլէրի կէօգ էօնիւնէ կէթիրէճէք օլուր- սամ կէօրիւյօրում քի պիւթիւն աճըլարըմ, քէտէրլէրիմ, չէքտիյիմ զահմէթլէր, տէօք- տիւլիւմ կէօգ հաշլարը հէր գօճամըն պիր քրիսթիան քիմսէ օլմամասընըն նէթիճէսի տիր... Բեաշքի էվլէնմէզտէն էվվէլ պու- լալարընը էյիճէ տիւշիւնիւշ օլսա իտիմ... քեաշքի տինտար պիր քիմսէ իլէ էվլէնմէք- տէ, մէզհէպ խուսուսընտաքի հիսսիյաթը պէ- նիմքինէ պէնզէր օլան պիր քիմսէ իլէ թէէ- հիւլ իթմէքտէ օլան ոսատէթի վազթընտա քէչֆ իտէպիլմիշ օլսա իտիմ... Ս վազըթ պէնի շիմտի մուգտարըպ իտէն պու միւլէս- սիֆ հալլէր գարշըսընտա պուլընմայաճապ- տըմ :

Էյէր գօճամ տինտար պիր քիմսէ օլմուշ օլսայտը, պէնիմ հիշ պիր շէյիմ նօգսան օլ- մուշ օլմայաճապտը... պու կիւն օղլում Ժազ տախի քրիսթիան օլաճապտը... պանա պու աճըլարըն չէքտիրմէյէճէքտի... պու կէօգ եաշլարընը տէօքտիւրմէյէճէքտի... :

Վէ շայէտ պու արզուլմ տա եէրինի պուլ- մուշ օլսայտը, պու կիւն պէն քեաւմիլէն պախթիյար օլաճապտըմ :

Պէնիմ պու ֆէլաքէթլէրիմին թէճրիպէ- սինին պաշգալարընա պիր իպրէթ օլմասընը արզու իտէրտիմ : Թէէհիւլ իթմէք իւզրէ պուլուռնան պիլճիւմլէ տինտար գաթօլիք զըզ- լարընա շու սուրէթլէ սէօյլէմէք իսթէրտիմ : «Հէմշիրէլէրիմ, ալմապ իսթէտիյինիզ վէ եախօտ սիզի ալմապ իսթէյէն տէլրգանլըար արասընտա հիւսնի ինթիխապ իտլինիզ : Էօ- միւր արգատաշընըզ օլմապ իւզրէ ինթիխապ իթտիյինիզ քիմսէ չօգ զէնկին օլմասա, չօգ ճազիպէլի օլմասա, չօգ ալիմ օլմասա պիլէ էհէմմիյէթի եօք տըր : Էլվէրիւք տինտար, քրիսթիան վէ վէզայիֆի տինիյ, սինէ սատըզ պիր գաթօլիք օլտու : Պիլմիշ օլուռնը քի պէրիտէ քէնտի գօճասընը իալահ իթմէք, տինէ կէթիրմէք մէսէրրէթինի հիսս իտէն պիր զէվճէյէ մուգապիլշ, էօթէտէ պիւլէրճէ- սի զահմէթլէր չէքիյօրլար... օ տա սէ՝ կի- պի զահմէթլէր... Պէն, պէնիմքիստէն տա- հա աղըր մարտիրոսըզ չէքէն մրսալար կէօր-

միւշխմ. Պուենա տա գաթիէն թէաճճիւպ իւտիւմէմէլի, չիւնքի պիր եէրտէ տիւն օլմազ. աա, մէզհէպ օլմազաա, արթըգ օրատա հէր տիւրլիւ մէմուլ օլունամազ շէյլէրէ ինթիւզար իարլէպլիր...»:

1905 Յունիս 7. — Պու գատարընը իսթըրմաան պլլէ կէշիւրէմէյօրաւմ, Ալլահալլ թալիւմ կէօրմիւշ օլան պիր չօճուլըն ֆէնալլգ եօլընտա պու գատար լլէրի կիտէճէյիւնի վանն իթմէյօրաւմ. Ֆապաթ ֆիքրիմտէն կէշմէյէն պալլմա կէլտի. օլլում ժապ պանա պու աճըլը տա կէօթէրաի... «էյ իլէրիտէ վալիտէ օլաճապ կէնճ գըլլար, ճիկէրբարէլէրինըլին սիլի բարէլէտիլլէրինի արգու իթմէզ իսէնիպ, արւննատա հէր ֆէտաքեարլըլա գաթլանըն. լաքին էվլէնմէք իսթըր իշուն, պիր վաղլիյէթ սահրպի օլմազ իսթըր իշուն գաթլանամազլըլընըլ լաղլմ կէլէն պիր ֆէտաքեարլըլ վարաա, օ տա, գէվճիւնիպ օլաճապ էֆէնտիւնին գալպիտէ պէհէմէ հալ պուլընմասը լաղլմ կէլէն տիւնի, մէզհէպի, քրիսթիանըլըլ գաթիէն ֆէտա իթմէմէքլիք օլմալը սըր... իշլէ պիր պէտապալթ վալիտէնին սիլէ օլան ճիտտի նապի հաթը...»

Տ Ե Ղ Ե Կ Ա Գ Ր Ա Կ Ա Ն

ՀՈՒՄ ԵՒ ԿԱԹՈՂԻԿԵ ԱՇԽԱՐՀ. — Ս. Հայրը ունկնդրութիւն շորհեց Հուկարացի Լիփթաթ նըկարին, որ յանն առած է Ն. Սըրութեան նկարը յօրինել Վիեննայի նորակառոյց Նուիրակատան պատուարահին համար:

•• Զէֆէթէլլի Գերապոյծաւը այլեւայլ բարձրաստիճան եկեղեցականներէ շրջապատեալ օրհնեց Ս. Հեղինէ տաճարը, որ կառուցուած է Վիա Գաղիլիայի վրայ, ի յիշատակ Կոստանդինեան յաբէիանին:

•• Սալցպուրկի Կանոնիկոսական ժողովը՝ հանգուցեալ Քալթալէր Կարդինալին յաջորդ ընտրեց Կուրքի իշխան-եպիսկոպոս Քալթնէր Գերապոյծաւը:

•• Պեպլինէն լուր կը տրուի թէ Կրօնի նախարարութիւնը հրաւեր ուղղած է Բենեդիկտեան Միաբանութեան որ վերտին գրուեն Ս. Միքայէլ լէրան վանքը որ 1803ին անոնց ձեռքէն առնուած էր և անկէ ի վեր իբրեւ բանտ կը գործածուէր:

ՀԱՅ-ԿԱԹՈՂԻԿԵ ՊԱՏՐԻԱՐԻԱՐԱՆ. — Զատկական հանդիսութիւնները շքեղօրէն կատարուեցան այս

տարի. Ժողովուրդը խառն բազմութեամբ, մեծ ջերմեանով թեամբ ներկայ գտնուեցաւ Եկեղեցական ամէն արարողութեանց. — Ճրագալոյցին՝ Ս. Աստուածածին տօնուանիստ եկեղեցւոյն մէջ ձայնաւոր պատարագ մատոյց և քարոյ խօսեցաւ նոյն եկեղեցւոյն Սեծաւոր Դեր. Կղեմէս Վ. Աստուերեան — Ս. Յարութեան օրը Ս. Երրորդուիւն եկեղեցւոյն մէջ ձայնաւոր պատարագ մատոյց Արհի. Ստաթեան Եպ. Սիպեան:

— Երկուշաբթի օրը Ս. Փրկիչ Մայր եկեղեցւոյն մէջ ձայնաւոր պատարագ մատոյց, Գեր. Կ. Յովհաննէս Թ. Մ. Վ. Կէտիկեան Սեծաւոր Ժողովրդապետ Ս. Սեփեքեանի, քարոյեց Գեր. Կ. Վ. Աստուերեան եկեղեցին այնքան խառն բազմութեամբ լեցուած էր որ շատերը ստիպուեցան բակը կետը: Պատարագէն վերջը այսքան ստուարաթիւ ժողովրդեան մասնակցութեամբ թափօրի հանուեցաւ Ս. Աստուածածին հրաշագործ պատգերը:

Զարմանալի է սակայն որ ժամանակաւ պարկեշտ համարուած Իլլզապլլան կը գրէ թէ հաւատացեալք եկեղեցի չես յաճարած՝ սոր տոմարի պատճառաւ: Իւսկից ստացաւ այս անդեկութիւնը, էջմիածնական այգ թերթը... Սովորութիւն ունի նա, ինչպէս միւսներն ալ, Կաթողիկէութեան հակառակ բաներն, բոլորովն սուտ ալ ըլլան, ընթօրինակելու շատաբար Սէմուալ թերթէն: Այո՛, Սէմուալ, ամբողջ հասարակութեան երեսը նետել կը ժպրհէր անուրակի այգ սուտը, իբր օսկան ստութեանց, գրգորստութեանց ու ցած նախաարնքներու: Սէպուաութեան խնդրոյն մէջ ալ իր իսկ գրածները երբ արձագանգ ի վեր հանեց, շրկեցաւ զայն ամբաստանելու իբր ստիպան, շահարկելի, այլովքս հանգերձ... ռակայի կեցած են թերթերը, կեցած են մանուաւոր Սարաշ զրկուած իրենց հեռագրերը... ցաւովք վրձակ հոգեկանէ... կը անտուր որ Սէմուալ խղճն ալ մեկիկ գրած է այլեւս, և՛ ուշտառանքի թօսքս համաձայն, այն որ Աստուծէ չմեղելի, նաեւ անպիկնեւէ չամաչեւ: Ի՞նչ ինքն գտաւ, որուն այսպիսի են պաշտպանները. հետաւութեան վարձանն է բոտ Ս. Կրօց, սեղ նաեւ ինն իրեն, երբ անդունդին յատան հատած է այլեւս. միթէ Սեծ Սղբշէ չէ՞ գրած թէ... Սոնաւականք ոգորագոյս կուլըն: Սէմուալ ալ օր քան զօր հղօրագոյս կը ստէ: Աստուած սրայն կարող է գգաատացել:

ՆԵՆԻՔԻՆ ԵՒ ՄԻՋԱԶԴԱՅԻՆ ԳՈՒԾԵՐ. — Կ. Պոլիս գտնուող Բաղէշի Գերբար, որոնց գլուխը կը գտնուէր Սղբդի նոր երեսփոխան Շէյխ Նապրեստին էֆ., նուազածուներով Բ. Իսլա գաղթին և հաւատարմութեանը: Տերութեան նկատմամբ իրենց հաւատարմութեանը: Աղօթքներ ընելէ ետքը գաղթին իջլթի հասարակութեան կեդրոնաւորին, ուր միւսեայն արտադրարարութիւններն ըրին, պախարակելով Բաղէշի շարժումը:

— Օտար դեսպանատանց շրջանակներուն մէջ գրոյց կոյ թէ, ռուս կառավարութիւնը պիտի փոխէ Բաղէշի իր փոխ-հրահանգը:

— Բաղէշն ու Կարճկանէն Իհասն փաշայի հրամանատարութեամբ ճամբայ ելած զինուորական ոյժերը Սիմէք մտան: Հրոսակներէն, ազատամարտիւնը սարքողներէն ու զբաղողներէն ոչ ոքի հանդիպում չէ: Արեւմտեան յաւաքարացութիւնը կը շարունակէ:

— Բաղէշի ու շրջակայի բնակիչները հետզհետէ հեռագրիւնի կը զրկեն Կ. Պոլիս, յայտնելով իրենց հաւատարմութիւնը:

— Կաթարաց խորհուրդին մէջ Ներքին գործոց նախարար Թալէթով պէյ, տեղեկութիւններ հաղորդեց Բաղէշի մասին, ըսելով որ դէպքին առաջը կատարելագէտ առնուած է և քաղաքին մէջ ալ տնտեսական վերահաստատուած է: Նաեւ թէ տակաւին հրոսակութիւնը շարունակողները կը հալածուին:

— Բաղէշէն Ապրիլ 11 թուականով կը հեռագրուի. «Իրեւոյն իրական հաւատարմացան, վրանի զօր գնաց, աւ արմ Բաղաթի Բանդարէ Եւ գիւղացիներուն վրասը յուզումնային»:

•• Սոմ. Սրեքսի. Ժողովրդի մէջ վերջին վիճակագրութեան մը համաձայն, պիտի գտնուին 142 թուրք, 69 արաբ, 16 յոյ, 15 հայ և 3 հրեայ երեսփոխաններ:

•• Սեյի փոխառութիւնը կ'աւելցուի Ամսոյս 24ին Ֆրանսա պիտի տայ օսմ. կառավարութեան 500,000,000 ֆր. Այս ստորուան վերջին ալ պիտի տայ 300,000,000 ֆր.:

— Ահաւասիկ ամբողջութիւնն այն մենաշնորհներուն զորս Ֆրանսա պիտի ստանայ կնքուած տնտեսական համաձայնութիւնով. — Ա. Սրեքսով յիշելով Սամսոնէն Սեբաստիա, Խարբերք և Արդենի, Բ. Երկաթուղի մը Արդենիէն Բաղէշ ու Վան: Ֆրանս. երկաթուղին Արդենի մէջ պիտի յանգնի Արդենի—Տիգրանակերտի գերման երկաթուղին Կ. Տրապիզոնէն Կարին երկաթուղի մը: Ի. Կարինէն Երզնկա և Սեբաստիա երկաթուղի մը: Ե. Սամսոն—Սեբաստիայ երկաթուղին մէկ կէտէն գիծ մը զէպի Կաթմէսունի: Ինչո՞ւ այս գիծերուն պայմանագրութիւնները կնքուած են և շինուիլիսն ձեռնարկուել համար Կայս. Իրաւէն կը սպասուի: Երեւութիւնները մինչեւ տասը տարի պիտի աւարտին: Բ. Իււուը նաեւ Սուրիայ մէջ երկաթուղի մը շինութեան մենաշնորհը կ'աւտայ: Իստաթէն մինչեւ Իսմիէ, Սաֆա—Սուրուս—զէմ երկաթուղիին կէս ճամբան կը յուսացուի որ տեղի. կառավարութիւնը հաւանի եզրպատկան գիծերուն հետ միացումը մը: Բ. Իււուը մենաշնորհներ կու տայ Սաֆայի, Հայֆայի, Սուրիական Տրապիզոն և Իյնէպուլի, Էրէլլիի նաւահանգիստներուն շինութեանը համար:

— Երկաթուղիներու և նաւահանգիստներու շինութեան մենաշնորհներէն վատ, չոր Սոմ. Կառավար-

ութիւնը կու տայ, համաձայնութիւնը կ'ընդունի 1913 թ. 18ին եղած կարգադրութիւնները, որ կը սահմանեն Թուրքիոյ մէջ Ֆրանս. դպրոցական ու բարեկամական հաստատութեանց կացութիւնը, կը կանոնաւորեն Ֆրանս. պաշտպանեալ թուուցցիներու և Սարքցիներու վիճակը, Արժեքիցիներու մասին ընդունուած պայմաններն անոնց համար ալ գործադրելով. նաեւ երաշխաւորութիւններ կը հաստատեն Ֆրանս. հպատակներուն համար ձեռնարկուած և դատարարութեան առաջ բռնարկուած են մասին: — Ֆրանս. մատուց լաւ ընդունելութիւն մը կ'ընէ Ֆրանսիական զինուորական համաձայնութեան:

•• Վերջին լուրի մը նաեւով Թուրքիոյ և Թուրքիայի միջեւ ուղղակի բանապայմանները յաւաքացած են: Քրոսի ու Սուրիայի օսմ. գործընկերները Երեսփոխանի այն առարձակ պիտի ընդարձակուի որ նոյն կղզիներուն վրայ վարչական հակազդը մը պիտի ունենան: Երկու կղզիները Երեսփոխանի պիտի վայելեն:

•• Եփեսոսէն 4000 իսլամներ Թուրքիոյ կը քաղվեն: Հալէպի սահմանը պիտի շատանա:

•• Իսթիքի կը հեռագրուի. — Քանի որ օրէ ի վեր Երեւոյն զրոյց կոյ թէ Երեւոյն Համաձայնութիւնը Երեւոյն Զինուորական մը պիտի վերածուի Արդենի, Խուսիս ու Ֆրանսայի միջեւ: Սակայն ձեռնարկուած շտապներու մէջ նոյն զրոյցները չէր շարունակուած կը նկատուի: Կը հաւատարմուի նաեւ թէ այդ երեք տերութեանց միջեւ յարաբերութիւնները շատ լաւ են: Սրբազգային գլխաւոր ինքնակերտ մասին Անգլիոյ ու Ֆրանսայի յարաբերութիւնները շատ սիրալից են և տեսակետներու հասարակ նշանակութիւն կայ: Հակառակ այս վիճակին Անգլիա բնաւ չէ հաւանած որ և է ձեռնարկը սիրալից համաձայնութիւնը գիւղականութեան վերածելու համար: Զէ պատահած այն տեսակ տը իրողութիւն մը որով տեղի. շրջանակները փոխեն իրենց ընկացքը: Իրեւոյն կը տրուի նաեւ թէ բրիտանական դրամագրութիւնը դժուարաւ պիտի հաւանի տեղի. շահերուն համար սպասարկող դատելու Խուսիս հետ գիւղականութեան մը կնքումը:

•• Երեւոյն համաձայնութեան տաճարականին առթիւ (Ապրիլ 8) Անգլիական և ֆրանսական թերթերն երկու յոգնածներ կը հրատարակեն, յիշելով այն մեծամեծ առաւելութիւնները, զորս երկու ժողովուրդներն ունեցան քաղաքական տեսակետով: Թերթերը հաճաքով կը հաստատեն, որ այդ համաձայնութիւնն այժմ առելը քաղաքական ամուր է: Կ'ըսեն նաեւ թէ Համաձայնութիւնն ընդհանրապէս տեսակետով ալ օգտակար եղաւ:

— Ինչպիսիք այս տաճարականին վրայ ի մէջ այլոց կ'ըսէ. — Երեւոյն Համաձայնութեան կազմութեան Կերմանիս զննուեցաւ, որովհետեւ Սուրբայի մէջ իր հեղինակութիւնը կորսնցուց և այլ ևս չընցաւ ուղիովին պէս շարժել: Սակայն այդ միեւնոյն

Համաձայնութենէն տմենէն աւելի փաստեցան իս-
լամ Պետութիւնները, որոնք մէկ կողմէն Ֆրանսայի
և միւս կողմէ Ռուսիոյ դէմ Անգլիոյ մեղակցութեան
շնորհիւ կ'ապրէին: Երբեք Համաձայնութեան կող-
մութեամբ Եգիպտոս զուտ անգլիական եղաւ, Սա-
րսք իր անկախութիւնը կորսնցուց և Ֆրանսայի սե-
փականութիւնն եղաւ: Պարսկաստան ալ գրեթէ
բաժնակցու Ռուսիոյ և Անգլիոյ միջեւ: Այսօր ան-
կախ տէրութիւն մը չի կրնար համարուիլ, որքան-
ապ մը անգլիական և ռուսական գաղութավայր եղաւ:
Տրիպոլիոյ վրայ եղած յարձակումն էապէս արգելաւ
է Սարսքի գլխավորութեամբ Ռուս կառավարութիւնն ալ
Ֆրանսայի և Անգլիոյ հաւանութեամբ ուղեց Պոսնա
Հէրսէքի իւրացման վրէժը լուծել և Պալքանեան
ծառիթ համաձայնութիւնը գոյացել ապով գրեթէ
բովանդակ լուծելին մեր ձեռքէն յափշտակել
տուաւ:»

«* Իսթիքի խորհրդարանական շրջանակներուն
մէջ շատ հաւանական կը սկստուի որ Ս. Բլէմանսո
դէմ ելլէ Ս. Տուէրկի Արդարեւ Ս. Բլէմանսո խն-
ախ քննադատեց վարչապետը, իմի ընտրողներուն
առջեւ արտասանած շրջադէպն համար խոստացուած
ճաշը: Ս. Բլէմանսո յայտարարեց թէ նկատի ու-
նելով կացութիւնը Ս. Տուէրկի կամ պէտք է բա-
ցարարութիւն տայ և կամ բաշտել: Ընտրական պայ-
քորը շատ անոյտ կերպով կը կատարուի ամբողջ
Ֆրանսայի մէջ: Եւտ արքեպիսկոպոսներ և եպիսկո-
պոսներ հաւաքական նստակներ շրջեցին Ֆրանսայի
կաթողիկէներուն, հրաւիրելով զանոնք որ գործօն
կերպով մասնակցին ընտրութեանց, աւոյժ սկզբունք-
ներու և բարոյական պաշտպանութեան և կաթողի-
կէներու իրաւունքներուն պահանջմանց համար: Ին-
քեւ հիմնական ծրագիր կ'առաջարկուի, կաթողիկէ
գաւառութեան համար ապաստութիւն, կրօնական ու-
սուցում և Ֆրանսայի ու Վատիկանի միջեւ յարա-
բերութեանց վերահաստատում:

«* Իշխան Վիտ Տուրացցո հրաւիրած էր հակա-
կշիռի միջազգային յանձնաժողովին անդամները, ո-
րոնց հետ կ'ուզէր խորհրդակցել կացութեան վրայ:
Տեսակցութեանց միջոցին միջազգային յանձնաժողո-
վին անդամները ազգաւապէս թախանձեցին իշխանին,
որպէս զի չի հետևիլ Էսաա փաշայի խորհուրդին և
իսլամ տարրը չհանէ Եգիպտոցի ապստամբներին դէմ:
Յանձնաժողովին անգլիացի անդամ Սր. Լէմպլ ժառ.
նաւորապար գիտել տուաւ ելմանական ողբալի կացու-
թիւնը, գէշ մարզում, գէշ սպառազինուած և ին-
քանով չունեցող բանակի մը անխառնափոխ անյաշ-
ղութիւնն և օրագրուած արշաւանքին բազմաթիւ
ու ծանրակշիռ վտանգները միջազգային քաղաքա-
կանութեան տեսակէտով: Իշխան Վիտ խորապէս ազ-
դուեցաւ Սր. Լէմպլի պատճառարանութիւններէն:
Հետեւորդը չի կարծուիր որ Ալպանիոյ կառավարու-
թիւնը հակառակ այս մասին հրատարակուած տե-
ղեկութեանց տակաւին վճռական որոշումներ տուած
ԸԽ՝»

«* Ապպլիա, ապրիլ 14.— Աւստրիոյ սրտաքին
գործոց նախարար կոստ Պերթիտը, Վիեննայի խա-
նական դեսպանը և Հռոմ տաւար դեսպանը, ինչպէս
նաև Աւստրիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան
մոտաւոր գրեական տնօրէն կոմս Ֆորկախ Ապպլիա
ժամանեցին աւստրական ժամը Սր. Բալաքը դիմա-
կարդուած է: Կէս օրէն ետք ժամանեց Սառ Զու-
լիան մարքիլը և կայսրստին մէջ ընդունուեցաւ կոմս
Պերթիտը: Կողմէ: Արտաքին գործոց երկու նախա-
րարները խիստ արթնալի ողջոյսներ փոխանակեցին և ի-
րենց հետեւորդները սերկայալիցէ ետք օրս սնուիլով
Սթէլ Սթէֆանի գաղտնի ժողովուրդը համակրու-
թեամբ ողջունեց զիրենք:

«* Հւոն, 14.— Թերթիլը խիստ հասակրանքով
կ'ողջունեն Ապպլիոյ անսպասելութիւնը և ի վեր կը
հանեն իտալիոյ և Աւստրիոյ գործապցութեան քա-
ղաքական բարձր նշանակութիւնը:

Ի Ո Վ Ա Ն Ի Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Դէպքեր եւ սկզբունքներ	241
Թիսուս Թիսուս	243
Նամակ առ Աղեքսանդր Կաթողիկոս	230
Խմաստութեան սկզբանց վրայ բարոյական եւ պատմական խորհրդածութիւններ	248
Ս. Հաղորդութեան վարդապետութիւնը	249
Եօթնակ Թիսուսներ	250
Հաւասեր եւ բանավարութիւնը	251
Պիւ կէնն գրքն ձեքերի խաբրայսնան	252
Տեղեկագրական	254

ԱՐՏՈՆԱՏԷՐ

ՅՈՒՆ. Ծ. Վ. ԿԵՏԻԿԵԱՆ

ՏՆՈՒՆ-ԽՈՒՄԱԳՐԱԳԵՏ

ԳԵՈՐԳ Ծ. Վ. ԹԵՐԶԻՊԱՆԵԱՆ

Տպարան Կ. Արձագանգ Զաքարիայի, Բերա, Պաշտալ փողոց քիւ 6, Կ. Պոլս

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — Թուրքիոյ համար տա-
րեկան՝ 40 դէկ. արծ. վեցամսեայ՝ 20 — մէկ թիւ՝ 1 դէկ. — Արսասան-
ման տար. Յր. 10. վեցամս. 5 — Վճարմունք կանխիկ են:

ՀԱՍՑԷ — Կաթողիկէ Արձագանգ, Բերա, 5. Պայրամ փողոց 5, 4.

Պոլիս:

GATOGHIGUÉ ARTZAKANK

Péra, 5 Rue Baïram 5

Constantinople

ԾԱՆՈԹՈՒԹԻՒՆ. — 1. — Արձագանգ կը հրատարակուի
Շաբաթ օրերը: 2. — Խմբագրութիւնս պարտաւորեալ չէ ան-
պատճառ կամ նոյնութեամբ հրատարակել իրեն զրկուած ու է
յօդուած: 3. — Կեղծանունով զրկուած յօդուածներու հեղինակը
կը պարտի իր իսկական անունը ծանուցանել Խմբագրապետին:
4. — Ձեռագիրները ետ չեն դարձուիր: Յօդուածներու 5. —
ձեռագիրները պէտք է գրուած ըլլան թուղթին մէկ կողմը մի-
այն: 6. — Ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմանագրութիւնք
կը կատարուին: 7. — Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է
անհրաժեշտ երկու դահեկանի նամակադրոշմ ի միասին զրկել:

Տարր. Սկզբունք Գրիստ. Վարդապետութեան. գին 2 դէկն.:

Տէր Կոմիտաս Գահանային վարքը. գին 5 դէկն.:

ՏՊԱՐԱՆ Կաթողիկէ Արձագանգի Բերա, 5 Պայրամ փ. 5: Տպարանս ըստ ամենայ-
նի ճոխ է ի վիճակի է որ և իցէ տպագրական գործոց համար: Կը տպուին ամեն տե-
սակ ծանուցմունք, գիրքեր, տետրներ, հրաւիրագիրներ, քարդեր, քարդ-ատրէսներ,
մահազդդեր, եւն. եւն.: Գիրքերը անմրցելի կերպով աժան են: Գեղեցկագիտական ճա-
շակի և տպագրական մաքրութեան կողմէ յաճախորդները անտարակոյս զօհ պիտի
տան:

WIENER BANK-VEREIN

FONDÉ EN 1869

Capital entièrement versé 130.000.000 de couronnes

Réserves: 40.000.000

SIÈGE CENTRAL à VIENNE : I. Schottenring

SUCCURSALES EN AUTRICHE-HONGRIE

Agram, Amstetten, Aussig, Bielitz-Biala, Bozen, Bruenn, Budapest, Budweis, Czernowitz, Friedek-Mistek, Graz, Innsbruck, Jaegenndorf, Karlsbad, Klagenfurt, Krakau, Lemberg, Marienbad, Meran, Oest, Nowosielitza, Pardubitz, Pilsen, Prag, Prossnitz, Przemyśl, Salsburg, St. Poelten, Tarnow, Teplitz, Teschen, Villach, Wr. Neustadt, Zwillau:

SUCCURSALES EN TURQUIE:

Constantinople et Smyrne.

La Succursale de Constantinople (avec Siège de Galata, Place du Pont de Karakeuy et Agences à Stamboul, Péra et Scutari) fait toutes opérations de banque, telles que:

Avances en Compte-Courant nanties par des titres ou des effets de commerce.
Avances sur Marchandises.
Achat et vente de change sur l'Etranger.
Escompte d'effets de commerce.
Emission de chèques, et de lettres de crédit.
Ordonnancements télégraphiques sur la Turquie et l'Etranger.
Encaissement d'effets sur la Turquie et l'Etranger.
Encaissement de coupons, d'obligations amorties ou favorisées aux tirages.
Ouverture de Comptes-Courants, ainsi que d'accréditifs simples et documentaires.
Exécution d'ordres de Bourse.
Garde de valeurs publiques etc. etc.
Caisse d'Epargne.
Locations de coffre-fort.